

Nr 3.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till domstolarna m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

I propositionen nr 1 till innevarande riksdag har Kungl. Maj:t, i avvaktan på slutligt ställningstagande till vissa förslag och utredningar inom rättegångsreformens område, under andra huvudtiteln (punkterna 8—14 och 19—23 samt 32) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till

Justitiekanslersämbetet: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor	113 500
Justitiekanslersämbetet: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	»	7 700
Riksåklagarämbetet: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	»	53 600
Riksåklagarämbetet: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	»	5 700
Kostnader för inrättande av riksåklagarämbetet, <i>reservationsanslag</i>	»	50 000
Högsta domstolen m. m.: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	»	1 920 600
Högsta domstolen m. m.: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	»	69 600
Hovrätterna: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	»	3 200 000
Hovrätterna: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	»	165 000
Kostnader för inrättande av nya hovrätter m. m., <i>reservationsanslag</i>	»	1 000 000
Häradsrätterna: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	»	9 400 000
Häradsrätterna: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	»	475 000
Ersättning åt domare, vittnen och parter, <i>förslagsanslag</i>	»	900 000

I förevarande proposition, nr 268, har Kungl. Maj:t nu, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 2 maj 1947, för riksdagen anmält dessa anslagsfrågor. Samtidigt härmed ha anmälts frågorna om anslag för *Tornedalens rättshjälpsanstalt* samt för *efterutbildning inom rättegångsväsendet*.

I anledning av propositionen ha i första kammaren väckts tre motioner, nr 333 av herr *Bergquist m. fl.*, nr 334 av herrar *Schlyter och Bergquist* samt nr 346 av herr *Holmbäck*.

Sedan propositionen och motionerna hänvisats till behandling av statsutskottet, ha desamma, enligt överenskommelse mellan nämnda utskott och första lagutskottet, överlämnats till behandling av sammansatt stats- och första lagutskottet.

Beträffande de skäl som ligga till grund för Kungl. Maj:t förslag får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I motionen I: 333 har — under särskilt framhållande av angelägenheten av att hovrättsråden erhålla en förbättrad löneställning — föreslagits, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning rörande löne- reglering för de statliga domarbefattningarna, innebärande väsentligt förbättrade avlöningsförmåner för dem, samt framläggande för riksdagen om förslag till dylik löne- reglering.

I motionen I: 334 har föreslagits, att riksdagen måtte besluta om höjning av antalet ordinarie ledamöter i hovrätterna i enlighet med vad som anföres i motionen. Härutinnan ha motionärerna anfört, att antalet ledamöter för tiden efter den 1 januari 1948 torde böra fastställas till, förutom presidenterna, 112 eller att i vart fall organisationen i fråga om ordinarie ledamöter torde böra bygga på det av hovrätterna föreslagna antalet, d. v. s. 102. I motionen har vidare beträffande hovrätten över Skåne och Blekinge yrkats, att antalet ordinarie ledamöter, utom presidenten, måtte ökas från 14 till 15.

I motionen I: 346 slutligen har hemställts, att riksdagen vid regleringen av Svea hovrätts stat skall minska antalet kanslibiträden i lönegrad A 7 från 6 till 5 och i stället inrätta en befattning som biblioteksassistent i lönegrad A 11.

Beträffande de skäl som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden hänvisar utskottet till motionerna.

Justitiekanslersämbetet och riksåklagarämbetet.

Justitiekanslersämbetet.

1. Justitiekanslersämbetet: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 1, s. 19) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för justitiekanslersämbetet, *dels* fastställa av departementschefen föreslagen avlöningsstat för nämnda ämbete att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48 *dels ock* till Justitiekanslersämbetet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 118 300 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 fastställd personalförteckning för justitiekanslersämbetet finnas såsom ordinarie tjänstemän hos ämbetet anställda — utom justitiekanslern — byråchef, kanslibiträde och expeditions- vakt. Ämbetets personal i övrigt utgöres av två förste byråsekreterare, den ena placerad i lönegraden Eo 26 och den andre i Eo 24, samt en extra tjänsteman å halvtid i lönegraden Ex 18. Därjämte har ämbetet anlitat extra arbetskrafter.

Med hänsyn till den betydande utvidgning av justitiekanslersämbetets uppgifter såsom åklagarmyndighet, vilken föranledes av nya rättegångsbalken, har en utbrytning av vissa delar av ämbetets arbetsområde ifrågasatts. Frågan härom har utretts av särskilda *sakkunniga*, som avgivit betänkande i ämnet den 19 december 1946 (SOU 1946: 92).

I propositionen har departementschefen på denna punkt anfört följande.

»I direktiven till de sakkunniga anförde jag, att justitiekanslersämbetets sammanlagda arbetsbörda redan var mycket tyngande och att vid flera tillfällen förslag framkommit i syfte att åstadkomma lättnad däri. Jag framhöll tillika, att anledningen till att några åtgärder icke blivit vidtagna huvudsakligen varit att man ej velat föregripa den omorganisation av ämbetet som skulle bli erforderlig i samband med processreformen.

De sakkunniga ha icke funnit det möjligt att från justitiekanslersämbetet utmönstra och till annan nu befintlig myndighet överflytta ämbetet åvilande göromål i sådan omfattning, att ämbetet skulle kunna fylla jämväl de ytterligare uppgifter som föranledas av nya RB. De sakkunniga ha därför föreslagit, att från det hittillsvarande justitiekanslersämbetet skall i samband med nya RB:s ikraftträdande den 1 januari 1948 utbrytas ett nytt ämbete för åklagaruppgifterna, benämnt riksåklagarämbetet. Detta förslag, som icke mött gensaga i remissyttrandena, har jag ansett mig böra biträda. Jag erinrar i detta sammanhang om att en av Kungl. Maj:t den 11 mars 1947 på min hemställdan avlåten proposition (nr 188) bl. a. avser vissa av förevarande förslag betingade ändringar i nya RB.

Förutom åklagarmålens överflyttning till det nya ämbetet har det övervägts, om icke någon eller några av de justitiekanslersämbetet i övrigt åvilande uppgifterna borde överföras till det nya ämbetet. Härvid måste emellertid beaktas att de uppgifter, som skola tillkomma högste åklagaren enligt den nya rättegångsordningen, bli synnerligen omfattande och maktpåliggande. Han skall sålunda vara åklagare vid högsta domstolen, en uppgift som med hänsyn till det nya muntliga rättegångsförfarandet blir av särskild betydelse och kommer att fordra åtskillig tid. Stora krav komma vidare att ställas på högste åklagaren som chef för åklagarväsendet i riket och därmed ansvarig för en enhetlig och effektiv ledning av åklagarverksamheten. Han måste också kunna anslå erforderlig tid för undersökningar på eget initiativ samt följa lagstiftning, doktrin och praxis. På grund härav är det enligt min mening lämpligast att riksåklagarens verksamhet begränsas till uppgifterna som högste åklagare. Justitiekanslersämbetets andra uppgifter äro för övrigt icke av den natur, att det sakligt sett är påkallat att förena någon av dem med ett ämbete vars huvudfunktion är åklagarverksamhet.

Justitiekanslers- och riksåklagarämbetena böra i princip vara likställda. Justitiekanslern skall dock öva tillsyn över riksåklagarens och honom underställda åklagares verksamhet på samma sätt som över andra ämbets- och tjänstemän.

I enlighet med den av mig förordade lösningen av förevarande organisationsspörsmål skulle alltså justitiekanslern i stort sett ha kvar alla sina hittillsvarande uppgifter med undantag för dem som skola ankomma på riksåklagaren. Ett nytt arbetsområde tillkommer för justitiekanslern genom den befattning med advokatväsendet, som enligt 8 kap. nya RB skall ankomma på ämbetet. I avbidan på lösningen av frågan om krigsdomstolarnas avskaffande i fredstid bör justitiekanslern tills vidare behålla överinscendet över åklagarverksamheten vid dessa domstolar. Som övergångsbestämmelse bör

därjämte gälla att justitiekanslern fortfarande skall handha mål, som avgjorts av allmän underrätt före den 1 januari 1948.

Av det sagda framgår att även den arbetsbörda, som efter omorganisationen kommer att åvila justitiekanslersämbetet, blir betydande. Visserligen innebär befrielsen från åklagargöromålen även i deras nuvarande, tämligen begränsade omfattning en lättnad, men kvar stå en mångfald betydelsefulla uppgifter. En del av dem ha på grund av den hittillsvarande arbetsbelastningen måst eftersättas. Tillfälle bör beredas justitiekanslern att intensifiera sin inspektionsverksamhet samt att ägna mera ingående uppmärksamhet åt kronomålen och vad därmed äger samband. Med hänsyn även till de nya uppgifterna med avseende å advokatväsendet torde det icke vara möjligt att i någon nämnvärd grad reducera ämbetets personal. Jag finner mig därför vid beräkningen av anslagsbehoven i huvudsak kunna utgå från nuvarande organisation.»

I förhållande till gällande personalförteckning föreslås följande ändringar: Förste byråsekreterartjänsten i lönegrad Eo 26 uppföres på ordinarie stat i lönegrad A 26, kanslibiträdestjänsten i A 7 förändras till en kontoristtjänst i lönegrad A 9 och expeditionsvakten uppflyttas från lönegrad A 5 till A 6.

Anslaget till avlöningar för justitiekanslersämbetet är i gällande riksstat uppfört med 84 000 kronor. Anslaget föreslås för nästa budgetår höjt till 118 300 kronor enligt följande beräkning.

Anslagsposten till Avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 49 800 kronor. Med hänsyn till den allmänna löneregleringen uppräknas posten med 22 000 kronor. Posten upptages alltså med (49 800 + 22 000) 71 800 kronor, vilket innebär en ökning med 31 700 kronor.

Under posten avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas till extra ordinarie byråsekreteraren 8 100 kronor. Under denna post upptagas vidare medel för amanuenspersonal, ersättning till vikarier för justitiekanslern och vissa befattningshavare samt till extra befattningshavare m. m. Här för beräknas för förra hälften av budgetåret hälften av det belopp, som i gällande stat avsetts för detta ändamål, eller 9 000 kronor samt för senare hälften av budgetåret 8 500 kronor eller tillhoppa 17 500 kronor. Härutöver medför den allmänna löneregleringen en uppräkning av posten med 14 100 kronor. Posten upptages alltså till (8 100 + 17 500 + 14 100) 39 700 kronor eller 4 800 kronor mer än hittills.

Till rörligt tillägg beräknas 6 800 kronor, innebärande en minskning med 2 200 kronor.

Anslaget i dess helhet uppföres sålunda med (71 800 + 39 700 + 6 800) 118 300 kronor, vilket är 34 300 kronor mer än för innevarande budgetår.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag innefattar vissa förändringar i justitiekanslersämbetets organisation, i huvudsak betingade därav att åklagaruppgifterna från och med den 1 januari 1948 skulle avskiljas från ämbetet. För dessa skulle inrättas ett nytt ämbete, riksåklagarämbetet. Förslag till sådana lagändringar, som föranledas av tillkomsten av ett särskilt riksåklagarämbete, har förelagts riks-

dagen genom prop. nr 188, vilken hänvisats till behandling av första lagutskottet.

Utskottet finner sig, på sätt närmare framgår av vad utskottet i det följande yttrar under 3, böra förorda den av Kungl. Maj:t föreslagna utbrytningen ur justitiekanslersämbetet av ett riksåklagarämbete. Mot de i samband härmed föreslagna ändringarna beträffande justitiekanslersämbetets personal har utskottet ej funnit anledning till erinran.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för justitiekanslersämbetet i enlighet med vad som angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden den 2 maj 1947;

b) fastställa följande avlöningsstat för justitiekanslersämbetet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	71 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	39 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6 800

Summa kronor 118 300;

c) till *Justitiekanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 118 300 kronor.

2. Justitiekanslersämbetet: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2 s. 20), vilket innebär en anslagsökning med 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslersämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kronor.

Riksåklagarämbetet.

3. Riksåklagarämbetet: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 3 s. 27) i fråga om det under punkt 1 omförmälda, till inrättande från och med den 1 januari 1948 avsedda riksåklagarämbetet föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för ämbetet att gälla från och med nyssnämnda dag, *dels* fastställa av departementschefen föreslagen avlöningsstat för ämbetet att tillämpas under senare hälften av budgetåret 1947/48, *dels ock* till Riksåklagarämbetet: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 43 100 kronor.

Beträffande det föreslagna riksåklagarämbetets arbetsuppgifter och organisation m. m. har departementschefen anfört bland annat följande.

»Riksåklagaren bör fungera som allmän åklagare vid högsta domstolen såväl i mål, som anhängiggöras eller fullföljas av allmän åklagare, som i mål vilka fullföljas dit av enskild part. Rätten att fullfölja åklagartalan i högsta domstolen bör vara förbehållen riksåklagaren. Justitiekanslern bör bibehållas vid sin uppgift att utöva tillsyn över ämbetsmännen och därmed även vid rätten att föra talan om ansvar och enskilt anspråk på grund av ämbetsbrott. Såsom de sakkunniga föreslagit i syfte att erhålla en klar gränsdragning mellan justitiekanslerns och riksåklagarens befogenheter skall justitiekanslern ensam — vid sidan av justitieombudsmannen och militieombudsmannen — äga föra sådan talan beträffande ämbetsbrott, som skall upptagas omedelbart av högsta domstolen eller hovrätt. Praktiska skäl synas mig motivera det av de sakkunniga från denna princip föreslagna undantaget, som avser att riksåklagaren skall äga rätt att ställa honom underställda åklagare och andra befattningshavare till ansvar vid dessa domstolar för fel och försummelser i tjänsten. Riksåklagaren bör ha enahanda befogenhet som justitiekanslern att i fråga om ringare fel av ämbets- och tjänstemän låta bero vid vunnen rättelse eller avgiven förklaring eller vad eljest förekommit. För ernående av erforderlig enhetlighet i tillämpningen av denna grundsats är det önskvärt att samråd äger rum mellan riksåklagaren och justitiekanslern. Befogenhet att vid underrätt väcka åtal för tjänstefel bör tillkomma de allmänna åklagarna på sätt nu gäller. Jag finner icke tillräcklig anledning föreligga att, på sätt antytts i ett remissyttrande, uppställa särskilda regler hur det bör förfaras i fall då överåklagare med avseende å begånget tjänstefel finner åtal böra underlåtas.

I förhållande till justitiekanslern bör riksåklagaren intaga en fullt fristående ställning. Härmed torde icke vara oförenligt att riksåklagaren skall vara skyldig att såsom andra allmänna åklagare biträda justitiekanslern liksom riksdagens ombudsmän med talans utförande i de mål, som dessa överlämna till riksåklagaren.

Riksåklagaren bör vidare utöva ledningen av åklagarverksamheten i riket och ha tillsyn över åklagarna. Med chefskapet för åklagarväsendet följa även de administrativa göromål som avse tjänstetillsättningar, ledigheter m. m. Såsom jag tidigare anfört bör dock justitiekanslern tills vidare vara bibehållen vid sin befattning med åklagarna vid krigsdomstolarna. — — —

Såsom framgår av den under punkten 1. lämnade redogörelsen kommer befattningen som riksåklagare att bli synnerligen maktpåliggande. Redan verksamheten som åklagare vid högsta domstolen blir med hänsyn till den nya rättegångsordningens ökade krav på målens förberedande och talans utförande mycket tidskrävande och fordrar stor omsorg. Ledningen av åklagarväsendet och tillsynen över åklagarna blir även en uppgift av utomordentlig betydelse. Tillämpningen av nya RB:s bestämmelser om strafföreläggande och åtalseftergift fordrar sålunda en oavslätlig uppmärksamhet från riksåklagarens sida. Även vissa å riksåklagaren ankommande administrativa

ärenden, såsom dennes medverkan vid tillsättning av åklagarbefattningar, äro av särskild vikt för det allmänna.

Med hänsyn till riksåklagarämbetets betydelse och de höga kvalifikationer, som måste ägas av dess innehavare, bör denne i lönehänseende jämföras med justitieråd (regeringsråd).

Även om det icke är möjligt att med någon större grad av säkerhet uppskatta hur omfattande riksåklagarens egentliga åklagarverksamhet blir, kan det betraktas som uteslutet att han skulle kunna själv helt ombesörja denna. Härvidlag bör han alltså till sitt förfogande få biträdande åklagare. I fråga om rekryteringen av dessa vill jag understryka önskvärdheten av att riksåklagaren erhåller biträde av väl kvalificerade personer ur åklagarkåren. Härigenom skulle riksåklagarämbetet kunna tillföras värdefull praktisk erfarenhet. Då å andra sidan riksåklagaren i sin verksamhet ofta kommer att få pröva juridiska frågor av invecklad natur, torde han även böra erhålla biträde av exempelvis en hovrättsdomare eller revisionssekreterare. Sedan ämbetet trätt i full verksamhet, kan antalet erforderliga biträdande åklagare, såsom de sakkunniga antagit, beräknas uppgå till tre. Det skulle då vara fördelaktigt om två av tjänsterna kunde besättas med allmänna åklagare och den tredje med en domstolsjurist. Därvid synes det lämpligt, att de förstnämnda tjänsterna, såsom statskontoret förordat, bli fullmaktstjänster i lönegraden A 30, medan den tredje tillsättes genom förordnande. För sistnämnda tjänst bör med hänsyn till vikten av en fullgod rekrytering lägre lönegrad än C 6 icke ifrågakomma. Såsom de sakkunniga anført torde emellertid under första tiden av ämbetets verksamhet erfordras endast en biträdande åklagare. Denne bör tillsättas medelst fullmakt och placeras i lönegrad A 30. Frågan om inrättande av ytterligare biträdande åklagare kan anstå till prövningen av anslagsbehovet för budgetåret 1948/49. Beträffande tjänstebenämningen för de biträdande åklagarna är enligt min mening titeln överfiskal att föredraga framför advokatfiskal, vilken benämning utgjort och utgör tjänstetiteln för befattningshavare med väsentligen andra uppgifter än en allmän åklagares.

Vid handläggningen av de administrativa ärendena bör riksåklagaren närmast biträdas av en byråchef, som skall vara chef för ämbetsverkets kansli. Denne synes böra tillsättas med fullmakt och placeras i lönegrad A 30. I övrigt torde, såsom de sakkunniga anført, under första halvåret 1948 erfordras en kansliskrivare, en expeditionsvakt och ett kontorsbiträde. Därest mitt förslag om att förste byråsekreterartjänsten i lönegrad Eo 24 hos justitiekanslersämbetet skall bibehållas under hela budgetåret bifalles, förutsätter jag att denne befattningshavare i mån av behov skall kunna biträda riksåklagarämbetet; i olikhet med de sakkunniga finner jag därför icke någon amanuensbefattning hos sistnämnda ämbete vara erforderlig under första halvåret 1948. Tjänsterna som kansliskrivare och expeditionsvakt synas böra uppföras å ordinarie stat, därvid kansliskrivaren bör placeras i lönegrad A 11; befattningen som expeditionsvakt bör, i betraktande av att riksåklagarämbetet blir ett större verk än justitiekanslersämbetet, icke sättas i lägre

lönegrad än expeditionsvaktstjänsten hos sistnämnda ämbete, nämligen lönegrad A 6. Kontorsbiträdet bör upptagas som icke-ordinarie befattningshavare och alltså få följa den för lägre biträden angivna allmänna beföringsgången. Ej heller beträffande kanslipersonalen synes anledning förefinnas att redan nu ingå på en prövning av personalbehovet för tiden efter budgetårets utgång.»

Anslaget till avlöningar för riksåklagarämbetet föreslås till 43 100 kronor enligt följande beräkning.

Under anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknas medel för avlöning till riksåklagaren, en överfiskal, en byråchef, en kansliskrivare och en expeditionsvakt, för helt budgetår uppgående till (20 700 + 11 200 + 11 200 + 4 200 + 3 300) 50 600 kronor och sålunda för senare hälften av budgetåret till 25 300 kronor. Till vikariatsersättningar under sistnämnda tid beräknas 400 kronor. Den allmänna löneordningen föranleder härutöver uppräknig av posten med 12 000 kronor. Posten upptages alltså till (25 300 + 400 + 12 000) 37 700 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas allenast medel för det icke-ordinarie biträdet samt till tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde med (2 000 + 1 000) 3 000 kronor.

Till rörligt tillägg beräknas 2 400 kronor.

Utskottet.

På grund av den betydande arbetsbelastningen för justitiekanslersämbetet har det sedan länge framstått som önskvärt att en del tjänsteåligganden avskiljas från ämbetets arbetsområde. Med hänsyn till den ökning i åklagaruppgifterna, som blir en följd av nya RB:s ikraftträdande den 1 januari 1948, har det befunnits ofrånkomligt att nu vidtaga åtgärder för en omorganisation av ämbetet. I överensstämmelse med ett av tillkallade sakkunniga utarbetat förslag har Kungl. Maj:t föreslagit att från och med den 1 januari 1948 måtte från ämbetet utbrytas ett nytt ämbete, riksåklagarämbetet. Riksåklagaren skall fungera som allmän åklagare vid högsta domstolen såväl i mål, som anhängiggöras eller fullföljas av allmän åklagare, som i mål vilka fullföljas dit av enskild part. Rätten att fullfölja åklagartalan i högsta domstolen skall vara förbehållen honom. Riksåklagaren skall vidare utöva ledningen av åklagarverksamheten i riket och ha tillsyn över åklagarna. Vid sin sida skall riksåklagaren ha — förutom en byråchef och andra tjänstemän med huvudsakligen administrativa uppgifter — högt kvalificerade biträdande åklagare. För nästa budgetår anses endast ett sådan åklagarbiträde bliva erforderligt.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och har icke någon annan erinran mot den för nästa budgetår avsedda personalorganisationen hos ämbetet än att tjänstebemämningen för den föreslagna biträdande åklagaren synes böra vara byråchef i stället för överfiskal. I instruktionsväg torde böra angivas huru den här åsyftade befattningshavarens arbetsuppgifter skilja sig från de arbetsuppgifter som tillkomma byråchefen för administrativa göromål.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för riksåklagarämbetet att gälla från och med den 1 januari 1948, upptagande de i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 2 maj 1947 angivna tjänsterna, varvid emellertid tjänstebenämningen överfiskal utbytes mot byråchef;

b) fastställa följande avlöningsstat för riksåklagarämbetet att tillämpas under senare hälften av budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 37 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal <i>förslagsvis</i>	» 3 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2 400

Summa kronor 43 100;

c) till *Riksåklagarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 43 100 kronor.

4. Riksåklagarämbetet: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4 s. 28), vilket överensstämmer med de sakkunnigas beräkning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksåklagarämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 700 kronor.

5. Kostnader för inrättande av riksåklagarämbetet. Kungl. Maj:t har (punkt 5 s. 28), i överensstämmelse med de sakkunnigas beräkning, föreslagit riksdagen att för nämnda ändamål anvisa 50 000 kronor, varav 35 000 kronor belöpa å möbler, gardiner o. dyl., 5 000 kronor avse skrivmaskiner jämte andra kontorsinventarier och 10 000 kronor gälla böcker och tidskrifter.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och förutsätter att vid anskaffning av möbler m. m. vederbörligt beaktande ägnas det förhållandet att riksåklagarämbetets slutliga personaluppsättning ej blivit bestämd och att sålunda det av de sakkunniga beräknade möbelbehovet möjligen kan vara för högt uppskattat.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kostnader för inrättande av riksåklagarämbetet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Domstolarna.

Högsta domstolen m. m.

6. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 6 s. 41) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga följande ändringar i den för högsta domstolen och nedre justitierevisionen gällande personalförteckningen, nämligen utbyta en revisionssekreterare mot en överdirektör i lönegrad B 2 och upptaga 3 ytterligare befattningar såsom kontorsbiträden i lönegrad A 4, *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, *dels ock* till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 916 500 kronor.

1943 års domarutredning har i sitt den 30 juli 1946 avgivna betänkande (SOU 1946: 57) upptagit vissa frågor rörande organisations-, utbildnings- och tjänstgöringsförhållanden på domarbanan och därvid beträffande revisionssekreterarbefattningarna föreslagit, att samtliga dessa skulle göras till extra ordinarie (betänkandet s. 185 ff.). Detta förslag sammanhänger med vissa omläggningar, som i övrigt av domarutredningen förordats beträffande tjänstgöringen i nedre revisionen, särskilt en föreslagen begränsning av tiden för tjänstgöring som revisionssekreterare till, i regel, tre år. Enligt domarutredningen böra revisionssekreterarbefattningarna placeras i lönegraden Eo 30. Beträffande antalet befattningar omnämnes i betänkandet en under förarbetena för rättegångsreformen verkställd beräkning (prop. 5/1942 s. 481) enligt vilken efter rättegångsreformens genomförande endast 18 befattningar skulle erfordras. Domarutredningen håller emellertid för sannolikt, att behovet skall bli större. Antalet revisionssekreterarbefattningar bör enligt domarutredningens mening så bestämmas att, utöver det antal revisionssekreterare som i och för sig är erforderligt för fullgörande av revisionssekreterargöromålen, ytterligare så många befattningar upptagas, som motsvarar erforderliga vikarier för revisionssekreterare med stadigvarande uppdrag utanför domstolsväsendet. Härigenom skulle det rådande vikariatsystemet i nedre revisionen kunna begränsas på samma sätt som för hovrätternas del gäller i fråga om assessorerna.

Departementschefen har beträffande förevarande anslagspost — under erinran om domarutredningens avgivna förslag ävensom med hänvisning till ett den 28 februari 1947 avgivet betänkande med förslag till arbetsordning för nedre justitierevisionen samt en den 19 april 1947 avgiven promemoria angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal — anfört följande.

»Högsta domstolens och nedre justitierevisionens arbetsförhållanden komma, till skillnad från vad fallet torde bli för hovrätternas och häradsrätternas del, icke under nästkommande budgetår att i nämnvärd utsträckning påverkas av nya RB:s ikraftträdande. På grund härav kan anslagsbehovet för

hela budgetåret i huvudsak bedömas från samma förutsättningar som tidigare. Endast på vissa punkter blir det erforderligt att nu taga ställning till de förslag av organisatorisk art, som innefattas i 1943 års domarutrednings betänkande och i betänkandet med förslag till arbetsordning för nedre justitierevisionen.

Den av domarutredningen föreslagna förvandlingen av revisionssekreterartjänsterna till extra ordinarie befattningar har rönt stark kritik i flertalet av remissyttrandena liksom i arbetsordningsbetänkandet. Därvid har särskilt understrukits, att revisionssekreterarbetets betydelse och natur kräver en självständighet, som markeras av ämbetets placering såsom ordinarie tjänst. Jag finner dessa och andra invändningar äga den tyngd att i varje fall för närvarande något utbyte av de ordinarie revisionssekreterarbefattningarna mot extra ordinarie tjänster ej bör ifrågakomma.

I sin redogörelse för arbetsläget inom högsta domstolen och nedre revisionen har nedre revisionen framhållit, att genom den nya fullföljdsordningen väl vunnits en minskning i antalet balanserade mål men att denna minskning till övervägande del ernåtts genom att nyinkomna besvärsmål avgjorts i större antal än tidigare. Revisionssekreterarna ha däremot saknat tillfälle att i erforderlig omfattning inläsa och föredraga äldre balanserade mål. Arbetsbalansen i fråga om vidlyftiga mål (andra än veckomål), som den 31 mars 1941 utgjorde allenast 37, uppgick den 31 mars i år till 62. I likhet med nedre revisionen finner jag det oeftergivligt att jämväl dessa äldre mål inom rimlig tid bringas under högsta domstolens prövning och att den alltjämt betydande arbetsbalansen också i denna del snarast nedbringas. För att möjliggöra detta och för att balansen av äldre mål överhuvud skall kunna bli avarbetad till den tid under budgetåret 1948/49 då mål enligt den nya ordningen i större utsträckning kunna väntas inkomma, vill jag tillstyrka att nedre revisionen beredes möjlighet anställa — utöver nuvarande 12 extra revisionssekreterare under hela året och en under halva året — ytterligare 2 extra revisionssekreterare under hela året.

Jag torde i fortsättningen få tillfälle utveckla att övergången till nya rättegångsordningen nödvändiggör beslut redan under denna riksdag om ej obehövliga förstärkningar av hovrättsorganisationen, detta i fråga om såväl högre som lägre befattningshavare. Som jag förut antytt, torde man däremot i stort sett kunna låta anstå med prövningen av nedre revisionens organisation under den nya ordningen till framläggandet av statsverkspropositionen för budgetåret 1948/49. I några fall, där organisationsförändringar och löneförbättringar beträffande hovrätterna vilka redan nu anses böra genomföras ha nära motsvarighet i fråga om nedre revisionen, finner jag det emellertid påkallat att förstärkningarna inom nedre revisionens område samtidigt beslutas.

Jag ämnar i det följande föreslå att ordförandebefattningarna å hovrätternas divisioner, vilka nu beklädas av hovrättsråd med särskilt tilläggsarvode, förvandlas till självständiga tjänster, placerade i chefslöneskalan. Under senare år har vid ett flertal tillfällen föreslagits ändrad ställning för ordföranden i nedre revisionen. Denne utövar en chefsfunktion liksom hovrätternas

divisionsordförande — ehuru med tyngdpunkten på den administrativa ledningen — och har i likhet med divisionsordförandena hittills åtnjutit avlöning enligt lönegrad A 30 jämte årligt tilläggsarvode. Ehuru tilläggsarvodet varit något lägre för nedre revisionens ordförande (1 500 kronor i stället för 2 500 kronor) kan dennes tjänst i fråga om ansvar och vikt anses fullt jämförbar med divisionsordförandebefattning i hovrätt. Betydelsen av tjänsten kommer icke att minska under den nya ordningen, då nedre revisionens arbete delvis måste omläggas med hänsyn till införandet av muntlighet i högsta domstolen.

Den förstärkta ställning, som vid flera tillfällen förklarats vara önskvärd för nedre revisionens ordförande, har i skilda förslag utformats på olika sätt. Medan nedre revisionen vid åtskilliga tillfällen hemställt att dess ordförande måtte erhålla ställning såsom chef för ämbetsverket samt i lönehänseende likställas med chefer för andra verk av motsvarande betydelse och storlek, ha 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga och de sakkunniga, vilka avgivit betänkande med förslag till arbetsordning för nedre revisionen, upptagit dennas ordförande som förordnandetjänst enligt lönegrad i C-planen (C 7 resp. C 8). Nedre revisionen har i sina anslagsäskanden för året, vilka avgavos innan sistnämnda betänkande avlämnats och alltså befattningens framtida karaktär kunde bedömas, föreslagit en höjning av det utgående tilläggsarvodet från 1 500 kronor till 4 000 kronor.

Med hänsyn till arten av de uppgifter, som för närvarande tillkomma och under den nya ordningen skola tillkomma ordföranden i nedre revisionen, finner jag det påkallat att befattningen nu förlänas karaktär av en självständig chefstjänst. Jag erinrar i detta sammanhang om att enligt betänkandet med förslag till arbetsordning ordförandens hittillsvarande begränsade föredragningskyldighet, som under de senare åren utbytt mot fullgörande av vissa särskilda uppgifter, förutsattes helt avskaffad.

I syfte bl. a. att främja övergång till annan befattning inom domstolsväsendet har det föreslagits, att den nya chefstjänsten skulle sättas i C-planen. Å andra sidan har emellertid betonats, att ombyte å befattningen ej alltför ofta borde ifrågakomma. Ur sistnämnda synpunkt, som jag icke kan undgå att tillmäta vikt, synes det emellertid ligga närmast till hands att befattningen blir en fullmaktstjänst av samma art som chefstjänsterna i nuvarande B-planen. För en dylik lösning talar även, att de högre befattningshavarna inom domstolsväsendet hittills undantagslöst ansetts böra äga den självständiga ställning som följer av utnämning med fullmakt. Lämpligen bör befattningen sättas i samma lönegrad som de nya ordförandetjänsterna i hovrätten, nämligen B 2. Tjänstebenenämningen bör vara överdirektör.

Med avseende å biträdespersonalens ställning vill jag förutskicka att jag, i anslutning till förslag i promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal, redan nu ämnar föreslå en förstärkning av hovrätternas biträdesorganisation, innefattande höjning av åtskilliga tjänster samt inrättande av några nya befattningar. Ett ställningstagande till nedre revisionens biträdesbehov under den nya rättegångsordningen är icke för

närvarande påkallat. I den nyssnämnda promemorian har emellertid utredningsmannen förklarat sig finna att redan med hänsyn till nuvarande arbetsuppgifter — och alltså bortsett från de förändringar i tjänsteåligganden som kunde betingas av rättegångsreformen — några biträden hade så kvalificerade arbetsuppgifter att befattningar i högre grad borde inrättas. Utredningsmannen har vad angår dessa biträden föreslagit att nya tjänster i högre grad men med extra ordinarie ställning måtte inrättas, medan vederbörandes ordinarie befattningar tills vidare lämnades obesatta. För den nuvarande kontoristen i lönegrad A 9 — med uppgift att i olika hänseenden biträda nedre revisionens ordförande — skulle inrättas en kansliskrivarbefattning i Eo 11 och för tre kontorsbiträden i A 4 — med uppgift respektive att biträda å centrala kansliet med protokoll i nådeärenden, kommunikering m. m., att öva tillsyn över skrivarbetet i verket m. m. samt att fullgöra vissa uppgifter med avseende å högsta domstolens protokoll m. m. — skulle inrättas tre kanslibiträdestjänster i Eo 7.

Den sålunda föreslagna provisoriska förbättringen av vissa biträdens ställning förefaller mig välbefogad och förordas alltså till genomförande.»

Anslaget till avlöningar för högsta domstolen m. m. är i gällande riksstat uppfört med 1 350 800 kronor. Anslaget föreslås för nästa budgetår höjt till 1 916 500 kronor enligt följande beräkning.

Med hänsyn till förslaget om placering av nedre revisionens ordförande i lönegrad B 2 uppräknas anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän med 2 353 kronor. Anslagsposten minskas å andra sidan med 15 135 kronor, motsvarande lönekostnaden för den kontorist och de 3 kontorsbiträden, vilka föreslås skola tills vidare erhålla avlöning av icke-ordinarieanslaget. Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen — varigenom 3 ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegrad A 4 skulle tillkomma — medför en uppräkning av posten med 8 865 kronor. Vidare medför den allmänna löneregleringen en ökning av posten med 425 000 kronor. Posten upptages alltså till i runt tal $(969\,700 + 2\,353 - 15\,135 + 8\,865 + 425\,000)$ 1 390 800 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nedsättes med det nu till nedre justitierevisionens ordförande utgående arvodet å 1 500 kronor. Posten beräknas alltså till $(7\,200 - 1\,500)$ 5 700 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas med 22 422 kronor utgörande lönekostnad för 2 extra revisionssekreterare samt med 16 047 kronor utgörande lönekostnad för fyra nyinrättade biträdestjänster, nämligen en kansliskrivartjänst i lönegrad Eo 11 samt 3 kanslibiträdestjänster i lönegrad Eo 7. Regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonalen medför en nettominskning av anslagsposten med $(7\,854 - 1\,322)$ 6 532 kronor. Vidare medför den allmänna löneregleringen en ökning av anslagsposten med 146 100 kronor. Posten beräknas alltså till i runt tal $(233\,700 + 22\,422 + 16\,047 - 6\,532 + 146\,100)$ 411 800 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 108 200 kronor.

Anslaget i dess helhet uppföres alltså med (1 390 800 + 5 700 + 411 800 + 108 200) 1 916 500 kronor.

Utskottet.

Då högsta domstolens och nedre justitierevisionens arbetsförhållanden icke antagas under nästa budgetår komma att väsentligt påverkas av den nya rättegångsordningen, kan anslagsbehovet för budgetåret i huvudsak bedömas från samma förutsättningar som tidigare. Kungl. Maj:t har emellertid funnit vissa partiella organisatoriska förändringar böra komma till stånd. Sålunda har föreslagits att i stället för den revisionssekreterare, som är ordförande i nedre revisionen och i denna egenskap uppbär ett årligt arvode å 1 500 kronor, skulle inrättas en tjänst som överdirektör i lönegrad B 2. Vidare ha medel ansetts böra beräknas för ytterligare 2 extra revisionssekreterare samt för viss förstärkning av biträdesorganisationen.

När departementschefen föreslår att befattningen såsom ordförande i nedre revisionen nu förlänas karaktär av en självständig chefstjänst, åberopas såsom skäl härför bl. a. arten av de uppgifter som under den nya ordningen skola tillkomma honom. I annat sammanhang anför emellertid departementschefen att nedre justitierevisionens arbetsförhållanden icke komma att under nästkommande budgetår i nämnvärd utsträckning påverkas av nya RB:s ikraftträdande. Enligt utskottets mening bör nedre revisionen icke betraktas som ett särskilt ämbetsverk utan som högsta domstolens kansli. Utskottet anser icke lämpligt att giva detta kanslis chef titeln överdirektör och icke heller kan utskottet finna det till fullo utrett, att ordförandetjänsten i nedre revisionen kan anses jämförlig med divisionsordförandebefattning i hovrätt. På grund av vad här anförts anser utskottet icke erforderligt eller lämpligt att nu taga slutlig ställning till frågan om ordförandebefattningens omvandling till en särskild chefstjänst. Emellertid anser utskottet att i avbidan på att erfarenhet vunnits om nya RB:s inverkan på ordförandetjänsten i nedre revisionen någon höjning av det nu utgående tilläggsarvodet lämpligen bör äga rum och föreslår därför att arvodet höjes från 1 500 till 2 500 kronor.

Mot anvisande av medel till ytterligare 2 extra revisionssekreterare samt mot de föreslagna förändringarna med avseende å biträdespersonalen har utskottet ej funnit anledning till erinran.

I anslutning till ett förslag av domarutredningen att revisionssekreterarbefattningarna skulle förvandlas till extra ordinarie tjänster har föredragande departementschefen — efter erinran om den kritik som från flera håll framförts mot förslaget — uttalat att i varje fall för närvarande något utbyte av ordinarie revisionssekreterarbefattningar mot extra ordinarie tjänster ej borde ifrågakomma. Utskottet vill i anledning härav framhålla att liksom det eljest icke ansetts påkallat att innevarande år taga ställning till frågan om nedre revisionens organisation och arbetsformer under den nya rättegångsordningen jämväl nu berörda spørsmål synes böra lämnas öppet. Det förtjänar påpekas att domareutredningens förslag att revisionssekreterarna skulle vara extra ordinarie sammanhänger med överväganden angående den lämpliga

befordringsgången å domarbanan, vilka icke behandlats i förevarande proposition. Utskottet förutsätter att domarutredningens förslag i de delar, desamma icke nu upptagits, i annat sammanhang bringas under riksdagens prövning. Givetvis avser utskottet ej härmed att smärre frågor av administrativ natur skola föreläggas riksdagen.

Under åberopande av det anförda och då anslagsbeloppet, som slutar å 1 916 650 kronor, torde böra utjämnas till närmast högre hundratal, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för högsta domstolen och nedre justitierevisionen gällande personalförteckningen upptaga 3 ytterligare befattningar såsom kontorsbiträden i lönegrad A 4;

b) godkänna följande avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 388 450
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 8 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 411 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 108 200

Summa kronor 1 916 650;

c) till *Högsta domstolen m. m.*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 916 700 kronor.

7. Högsta domstolen m. m.: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7 s. 43), vilket innebär en anslagsökning med 11 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 68 000 kronor.

Hovrätterna.

8. Hovrätterna: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 8 s. 101—104) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i hovrätternas personalförteckning vidtaga av departementschefen förordade ändringar, *dels* fastställa av departementschefen föreslagen avlöningsstat för hovrätterna att tillämpas under första hälften av budgetåret 1947/48, *dels* fastställa av departementschefen föreslagen avlöningsstat för hovrätterna att tillämpas under

senare hälften av nämnda budgetår, *dels ock* till Hovrätterna: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 991 600 kronor.

Gällande personalförteckning för de olika hovrätterna återfinnes på s. 43—47 i propositionen.

Avlöningsstaten upptager för samtliga hovrätter medel till extra ledamöter, nämligen till 6 dylika ledamöter i Svea hovrätt, 4 i Göta hovrätt, 2 i hovrätten över Skåne och Blekinge samt en under åtta månader i hovrätten för Övre Norrland. Dessa medel må emellertid delvis disponeras allenast i den utsträckning, som erfordras på grund av ökning i arbetsbördan, som föranledes av vidgad användning i hovrätterna av muntligt förhandlingssätt. Denna förutsättning gäller beträffande 7 av de beräknade extra ledamöterna, därav 4 i Svea hovrätt, 2 i Göta hovrätt samt en i hovrätten över Skåne och Blekinge. De för dessa ledamöter anvisade medlen ställas till förfogande efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t (jfr II ht 1945 s. 37). Under förra halvåret 1947 har sådant medgivande lämnats avseende 2 ledamöter i envar av Svea och Göta hovrätter samt en i skånska hovrätten.

Krigshovrätten, som är en särskild avdelning av Svea hovrätt, består av ordföranden och ytterligare en ledamot å Svea hovrätts sjunde division, krigshovrättsrådet samt två militära ledamöter. Den under kriget inträffade starka ökningen av krigshovrättens arbetsbörda har föranlett, att krigshovrättens arbetskrafter behövt förstärkas i betydande omfattning. En närmare redogörelse för de åtgärder, som vidtagits i detta hänseende, lämnades i 1945 års statsverksproposition (II ht s. 18 f.). Efter krigets avslutande har förstärkningen till större del kunnat avvecklas. Medel för förstärkning av krigshovrättens arbetskrafter ha icke anvisats särskilt, utan vederbörande anslagsposter ha fått överskridas med för ändamålet erforderliga belopp.

Rörande antalet extra fiskaler och antalet fiskalsaspiranter ha bestämmelser meddelats i samband med avlöningsstatens fastställande. Enligt dessa bestämmelser äga hovrätterna för fullgörande av fiskalsgöromål tills vidare eller för viss tid anställa extra fiskaler i lönegraden Ex 20 till högst så stort antal, att sammanlagda antalet i hovrätterna såsom fiskaler tjänstgörande extra ordinarie och extra fiskaler utgör, i Svea hovrätt 26, i Göta hovrätt 13, i hovrätten över Skåne och Blekinge 8 samt i hovrätten för Övre Norrland 4; dock må flera extra fiskaler icke anställas än som vid varje tidpunkt erfordras för göromålens behöriga bestridande. Vidare äga hovrätterna anställa fiskalsaspiranter till följande antal, nämligen Svea hovrätt 12, Göta hovrätt 6, hovrätten över Skåne och Blekinge 3 samt hovrätten för Övre Norrland 2. I den mån sammanlagda antalet i hovrätt såsom fiskaler tjänstgörande extra ordinarie och extra fiskaler överstiger det i personalförteckningen för hovrätten angivna antalet extra ordinarie fiskalsbefattningar, skall dock antalet fiskalsaspiranter i motsvarande mån begränsas.

Biträdespersonalen utgöres

i Svea hovrätt av en kontorist i A 9, 6 kanslibiträden i A 7, 11 kontorsbiträden, därav 6 i A 4 och 5 i Eo 4, samt 12 skrivbiträden, därav 4 i A 2, 5 i Eo 2 och 3 i Ex 2;

i Göta hovrätt av 1 kansliskrivare i Eo 11, 3 kanslibiträden i A 7, 4 kontorsbiträden, därav 2 i A 4 och 2 i Eo 4 och 3 skrivbiträden i A 2;

i hovrätten över Skåne och Blekinge av 2 kanslibiträden i A 7, 4 kontorsbiträden, därav 2 i A 4, ett i Eo 4 och ett i Ex 4, och ett skrivbiträde i A 2; samt

i hovrätten för Övre Norrland av en kontorist i Eo 9, ett kanslibitråde i A 7, 2 kontorsbiträden, därav ett i A 4 och ett i Ex 4, och ett skrivbiträde i Ex 2.

Hovrättsorganisationen kommer att undergå betydande förändringar i och med att rättegångsbalken den 18 juli 1942 med ingången av år 1948 träder i kraft. Medan hovrätten över Skåne och Blekinge samt hovrätten för Övre Norrland bibehålla sina nuvarande domkretsar komma domkretsarna för Svea hovrätt och Göta hovrätt att delas. Ur Svea hovrätt utbrytes hovrätten för Nedre Norrland, vars domkrets skall omfatta Västernorrlands och Jämtlands län, och av Göta hovrätt frånskiljes en hovrätt för Västra Sverige, omfattande Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Rörande hovrätterna stadgas i 2 kap. 3 § nya RB i dess genom proposition nr 188 till årets riksdag föreslagna nya lydelse bl. a. att i hovrätt skola finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd och assessorer; hovrätt skall vara delad i två eller flera avdelningar och en avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman som ordförande, minst två hovrättsråd, av dem en vice ordförande, samt en eller flera assessorer.

1943 års domarutredning har i sitt betänkande upptagit vissa grundläggande spörsmål angående hovrätternas organisation efter rättegångsreformens genomförande. De avsedda frågorna angå främst behovet av ledamöter i hovrätterna ävensom av andra befattningshavare därstädes för handhavande av uppgifter i samband med rättsskipningen.

Vad angår behovet av ledamöter i hovrätterna under den nya ordningen har domarutredningen erinrat, att det nya rättegångsförfarandets inverkan härpå varit föremål för särskild utredning inom justitiedepartementet, vilken framlagts genom en den 27 maj 1944 dagtecknad promemoria angående hovrätternas arbetsuppgifter och personalbehov under den nya rättegångsordningen. I promemorian räknades preliminärt med en ökning av antalet ledamotsbefattningar med 20, vilka föreslogos skola besättas med ordinarie assessorer.

Domarutredningen har med utgångspunkt från vissa beräkningar funnit att ledamotsantalet i samtliga hovrätter efter rättegångsreformen borde ökas med omkring 30.

Domarutredningen har vidare föreslagit, att från och med ingången av budgetåret 1947/48 å personalförteckningarna för hovrätterna måtte upptagas ett med 4 ökat antal assessorer. Dessa skulle så fördelas att i fortsättningen Svea hovrätt erhåller 21 (nu 18), Göta hovrätt 11 (nu 10) samt hov-

rätterna över Skåne och Blekinge resp. för Övre Norrland 6 och 2 (samma som nu).

Domarutredningen har slutligen såvitt angår assessorstjänstgöringen föreslagit, att fiskaler, som förordnats att stadigvarande tjänstgöra som adjungerade ledamöter och i denna egenskap f. n. äga uppbära en på visst sätt bestämd vikariatsersättning, i stället skola äga uppbära vikariatslön, vilket skulle medföra rätt för vederbörande att också vid sjukdom uppbära den med adjunktionen förenade högre gottgörelsen.

Rörande antalet fiskaler har domarutredningen föreslagit att detta för tiden efter rättegångsreformens genomförande skulle bestämmas efter samma grund som för närvarande och beräknas till $2\frac{1}{2}$ per hovrättsavdelning. Då antalet avdelningar förutsättes ökas till omkring 20, innebär detta en ökning av fiskalernas antal med drygt ett tiotal.

Vad angår aspiranterna har domarutredningen föreslagit, att dessa efter rättegångsreformen skola erhålla i viss mån utvidgade uppgifter och överhuvud beredas heltidsarbete. De böra — bortsett från rena provningsuppgifter — biträda ledamöter vid beredande av mål, tjänstgöra som protokollsförare vid rättegångsförhandlingar samt i viss omfattning fullgöra föredragning i fiskals eller ledamots ställe.

Efter att ha erinrat om att tillströmningen av aspiranter är större till Svea hovrätt än övriga hovrätter har domarutredningen dryftat olika utvägar att vinna en jämnare fördelning av aspiranterna mellan hovrätterna och avvisar därvidlag på anförda skäl såväl tanken på ett centralt ordnat provningsförfarande som lösningen att, allt under det provningen bibehålles hos de olika hovrätterna, aspiranterna ej längre skulle få själva välja hovrätt utan i stället av ett centralt organ hänvisas till den hovrätt där behovet av arbetskraft är störst. I stället föreslår utredningen att antalet aspirantarvoden så bestämmas att alla för hovrätternas verksamhet erforderliga aspiranter bliva avlönade samt att endast avlönade aspiranter få tjänstgöra. Härigenom har utredningen velat främja att en del av aspirantöverskottet i Svea hovrätt ledes över till i sådant hänseende missgynnade hovrätter. Utredningen framhåller att en dylik ordning redan finnes införd på jämförliga områden inom statsförvaltningen och hänvisar i detta sammanhang till — förutom domsagorna — statsdepartementen och länsstyrelserna. Utredningen anför vidare.

Införande av principen att endast avlönade aspiranter få tjänstgöra i hovrätt förutsätter, att antalet aspirantarvoden bestämmas med fullt tillgodoseende av behovet av aspiranter för de arbetsuppgifter, som vid tillämpning av den nya rättegångsordningen skola ankomma på aspirant. — — — Dessa arbetsuppgifter äro mer omfattande än för närvarande. En särskild anledning att ej begränsa antalet arvoden alltför snävt ligger dessutom däri, att aspiranterna för sin utbildning böra få tillfälle att under tjänstgöringen grundligt sätta sig in i arbetsuppgifterna och med särskild noggrannhet fullgöra dem. Vid bestämmandet av antalet aspirantarvoden bör även tillses, att detta blir tillräckligt stort för att bereda hovrätterna tillfälle att göra tillbörligt urval.

Domarutredningen föreslår att antalet aspiranter beräknas till 2 för varje hovrättsavdelning. Dessutom böra till hovrätternas förfogande ställas belopp

motsvarande minst $\frac{1}{2}$ aspirantarvode per hovrättsavdelning, vilka belopp hovrätterna skola äga fritt disponera för avlöning av aspiranter utöver fastställt antal. Till stöd för den höjning av antalet aspirantarvoden som detta förslag innebär åberopar utredningen bl. a. att den omständigheten att flera aspiranter bliva avlönade redan från inträdet i hovrätt uppenbarligen måste bidra till att dugande och lämpliga jurister icke av ekonomiska skäl avhållas från att söka sig till hovrätterna.

Departementschefen har i propositionen till en början påpekat, att hovrätternas anslagsbehov, med hänsyn till att nya RB träder i kraft den 1 januari 1948, ställer sig väsentligt olika för den förra och den senare hälften av budgetåret 1947/48. Till främjande av en smidig övergång till den nya rättegångsordningen bör dock enligt departementschefens mening förstärkning i vissa avseenden komma till stånd redan från och med den 1 juli 1947. Efter att ha erinrat om att genom beslut av innevarande riksdag presidenternas löneställning redan erhållit sin lösning, innebärande att presidenten i Svea hovrätt i lönehänseende skall jämföras med justitie- och regeringsråd samt att övriga presidenter skola erhålla en löneställning motsvarande förordnandetjänster i nuvarande lönegrad C 12, har departementschefen härefter beträffande vissa löneregleringsfrågor anfört bland annat följande.

»Vad angår de hovrättsråd, som äro förordnade till ordförande å division och som i denna egenskap åtnjuta, utöver lön enligt lönegrad A 30, arvode med 2 500 kronor, ha sedan länge önskemål förelegat att deras befattningar måtte förvandlas till ordinarie tjänster i högre lönegrad. I proposition till 1943 års riksdag (nr 198 s. 15) uttalade föredragande departementschefen att otvivelaktigt starka skäl talade för en förändring till ordinarie tjänster av dessa befattningar, men med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet i samma års statsverksproposition anfört rörande lönespörsmålets behandling i då rådande ekonomiska läge fann han sig likväl förhindrad att framlägga något förslag i ämnet. Riksdagen underströk angelägenheten av att ordförandebefattningarna förändrades till ordinarie tjänster och förordade, att en omorganisation av dessa befattningar måtte genomföras så snart ske kunde. I enlighet med de allmänna synpunkter, som anförts av chefen för finansdepartementet i 1944, 1945 och 1946 års statsverkspropositioner, har emellertid frågans behandling hittills uppskjutits.

Uppdraget som divisionsordförande i hovrätt har under senare år erhållit ökad betydelse på grund av den vidgade användningen av muntligt förfarande och de särskilda krav som förhandlingsledningen under sådana förhållanden ställer på den som för ordet i rätten. Erfarenheten har emellertid visat att, med den ställning divisionsordförandena hittills intagit, svårigheter kunna möta att till dessa befattningar förvärva de lämpligaste krafterna. På grund härav böra, såsom 1943 års riksdag framhållit, divisionsordförandena erhålla en högre tjänsteställning och en däremot svarande avlöning.

I enlighet med hovrätternas yrkanden böra ordförandebefattningarna hän-

föras till chefslöneplanen i gällande avlöningsreglemente. Vid jämförelse med andra statliga chefsämbeten kan jag emellertid icke tillstyrka, att de härvid sättas i högre lönegrad än B 2. Ej heller synas tillräckliga skäl föreligga att, såsom av tvenne hovrätter ifrågasatts, med de nya tjänsterna förena särskilda tilläggsarvoden. Emellertid bör liksom hittills den divisionsordförande i Svea hovrätt, som tillika är ordförande å krigshovrätten, i anledning härav äga uppbära ett arvode, vilket skäligen kan bestämmas till 500 kronor.

Som tjänstebenanämning på de nyinrättade befattningarna synes den traditionsrika domartiteln lagman vara lämplig. Trots påtagliga organisatoriska olikheter äro de föreslagna befattningarna väl jämförbara både med de svenska lagmansämbeten, vilka avskaffades år 1849, och med de motsvarande norska lagmanstjänsterna.

Vid tillsättande av lagmansbefattningar bör, i enlighet med vad 1943 års riksdag förutskickat, icke i första rummet avseende fästas vid anciennitets-synpunkter utan till dessa tjänster böra utses sådana domare — från hovrätter eller underrätter — vilka kunna antagas i särskild grad skickade att uppfylla de höga krav som måste ställas på hovrätternas avdelningschefer. Det bör också kunna ifrågakomma, att någon framstående advokat eller rättsvetenskapsman utses till lagman.

För första hälften av budgetåret erfordras samma antal lagmän som det för närvarande finnes divisionsordförande, alltså 8 i Svea hovrätt, 4 i Göta hovrätt, 2 i hovrätten över Skåne och Blekinge och en i hovrätten för Övre Norrland. För tiden efter nya RB:s ikraftträdande kommer, som jag sedermera torde få tillfälle närmare utveckla, att erfordras en viss utbyggnad av hovrättsorganisationen och därmed ett större antal avdelningar än för närvarande. Medan antalet avdelningar i Svea hovrätt tänkes vara oförändrat, skulle hovrätten över Skåne och Blekinge och hovrätten för Övre Norrland ökas med vardera en avdelning och alltså omfatta tre, respektive två avdelningar. För Göta hovrätt beräknas tre avdelningar bliva erforderliga, alltså en mindre än för närvarande, och samma antal bör beräknas för den nya hovrätten för Västra Sverige; hovrätten för Nedre Norrland åter bör organiseras på två avdelningar. Med hänsyn till vikten av att hovrätternas presidenter under den nya ordningen fortlöpande deltaga i domstolens dömande verksamhet förutsätter jag att presidenten skall fungera som ordförande på en av hovrättens avdelningar i alla hovrätterna utom Svea hovrätt; i sistnämnda hovrätt torde presidentens administrativa uppgifter och övriga åligganden icke medgiva att detta regelbundet sker. För den avdelning, där presidenten skall var ordförande, erfordras alltså ej någon lagman. Från dessa utgångspunkter torde för första hälften av budgetåret böra upptagas 15 lagmansbefattningar och för senare hälften 16.»

Efter att ha uttalat att någon ändring i lönehänseende icke föreslås i fråga om hovrättsavdelningarnas vice ordförande och övriga hovrättsråd ävensom assessorerna — beträffande sistnämnda kategori, dock med undantag för inrättandet av ordinarie assessorstjänster — har departementschefen vidare anfört.

»I likhet med bland andra hovrätten över Skåne och Blekinge samt Sveriges Juristförbund finner jag däremot, att en höjning av fiskalernas löneställning bör komma till stånd. Huruvida detta bör ske i samband med fastställande av viss tidsbestämd befordringsgång för hovrätternas domaraspiranter, i likhet med vad som vid årets riksdag beslutats för amanuenser inom statsförvaltningen, kan vara föremål för tvekan. Innan detta och därmed sammanhängande spörsmål närmare utretts är jag icke beredd att upptaga frågan om en allmän omreglering av fiskalernas — och därmed tingssekreterarnas — löneställning. Då emellertid de extra fiskalernas löneställning i jämförelse med den lönegradsplacering, som beslutats för de yngre amanuenserna inom statsförvaltningen, framstår såsom särskilt ogynnsam, finner jag det synnerligen önskvärt att utan tidsutdräkt åvägbringa en förbättring för dessa befattningshavare. Jag finner en lämplig avvägning kunna ernås genom att de extra fiskalerna uppflyttas från nuvarande lönegrad Ex 20 till lönegrad Ex 22 — — —.

Efter införandet fr. o. m. den $\frac{1}{7}$ 1947 av den reglerade befordringsgången för amanuenser m. fl. skulle fiskalsaspirantarvodena komma att ligga under lönen för tingsmeriterade amanuensaspiranter, medan hittills motsatt förhållande rått. Till undvikande av en stark relativ försämring av fiskalsaspiranternas löneförhållanden — en dylik försämring måste i nuvarande läge antagas ytterst ogynnsamt påverka rekryteringen till domarbanan — föreslår jag att fiskalsaspiranternas arvoden provisoriskt höjas från nuvarande belopp, motsvarande lönegrad Ex 15, till belopp, motsvarande Ex 17. Till aspiranterna vid hovrätten för Övre Norrland bör liksom hittills utgå ett tilläggsarvode. Detta arvode synes mig — i likhet med vad jag i fortsättningen ämnar föreslå beträffande tilläggsarvodet till tingsnotarier inom denna hovrätts område — böra höjas från nuvarande 300 kronor till 600 kronor. Den slutliga inplaceringen av hovrättsaspiranterna i löneskalan torde böra närmare övervägas i samband med den utredning rörande fiskalernas löneställning som jag nyss berörde.

Höjningen av aspirantarvodena bör föranleda en höjning jämväl av arvodena till de amanuenser och vikarier för notarier i hovrätterna, vilkas avlöningsförhållanden ställts i visst förhållande till fiskalsaspiranternas (jfr II ht 1946 s. 46). Arvodena till en var av amanuensen hos besvärsaktuarien i Svea hovrätt och amanuensen i Göta hovrätt böra bestämmas till belopp motsvarande lönegrad Ex 18: 15, I-ort. Arvodena till amanuensen hos advokatfiskalen vid Svea hovrätt och till vikarier för notarier böra bestämmas till samma belopp som aspirantarvodena.»

I fråga om behovet av ledamöter i hovrätterna efter nya RB:s ikraftträdande har departementschefen — efter att ha erinrat om dels att i 1944 års promemoria angående hovrätternas arbetsuppgifter m. m. föreslagits en ökning med 20 ledamotsbefattningar och dels att domarutredningen härvidlag förordnat en ökning med 30 — anfört följande.

»Uppenbarligen möter det stora svårigheter att på förhand bilda sig en säker uppfattning om ledamotsbehovet i hovrätterna under den nya rättegångs-

ordningen. Att det muntliga förhandlingssättet kräver en icke obetydlig förstärkning av antalet ledamöter torde emellertid vara obestridligt. I avbidan på närmare erfarenheter av arbetsförhållandena under den nya ordningen finner jag mig icke kunna förorda en ökning av ledamotsbefattningarna i vidare mån än som föreslagits i 1944 års promemoria. Jag har därvid särskilt tagit i betraktande att, även om de muntliga förhandlingarna i allmänhet måste bli åtskilligt mera tidskrävande än målens behandling enligt hittillsvarande ordning, en ej ringa tidsvinst för hovrättsledamöterna kan beräknas genom att utarbetandet av föredragningspromemorior bortfaller och arbetet med kontrolläsning av målen endast delvis kvarstår.

Med utgångspunkt från att i hovrätterna skola finnas, förutom 6 presidenter, omkring 95 ordinarie ledamöter och under förutsättning att hovrättsavdelningarna liksom hittills regelmässigt skola bestå av 4—6 ledamöter, torde man böra räkna med tjuoen avdelningar för hela riket. Vid proportionell fördelning mellan de olika hovrätterna komma därvid, såsom jag tidigare antytt, på Svea hovrätt liksom hittills åtta avdelningar, på envar av Göta hovrätt, hovrätten för Västra Sverige och hovrätten över Skåne och Blekinge tre avdelningar och på vardera av de båda norrländska hovrätterna två avdelningar. Jag vill anmärka att det med hänsyn till Svea hovrätts arbetsbörda och ledamotsantal kunnat ifrågasättas att hovrätten bort organiseras på nio avdelningar, i vilken händelse sammanlagda antalet hovrättsavdelningar bort höjas till tjugotvå. I avbidan på närmare erfarenheter av arbetsförhållandena under den nya ordningen har det dock befunnits lämpligt att för närvarande stanna vid åtta avdelningar.

Såsom jag likaledes förut nämnt bör i samtliga hovrätter utom Svea hovrätt presidenten vara ordförande på en avdelning, medan för ordförandeskapet på de övriga avdelningarna inrättas särskilda lagmanstjänster. Med hänsyn till lydelsen av 2 kap. 3 § nya RB torde åtminstone en av ledamöterna på hovrättsavdelning böra upptagas som ordinarie assessor. Proportionen mellan antalet hovrättsråd och ordinarie assessorer bör med utgångspunkt härifrån bestämmas så, att av de omkring 80 ledamöter, som ej äro lagmän, 21 — alltså en för varje hovrättsavdelning — bli ordinarie assessorer.

Antalet fiskaler torde i överensstämmelse med domarutredningens förslag böra beräknas efter samma grund som för närvarande, alltså till $2\frac{1}{2}$ per hovrättsavdelning.

Rörande hovrätternas aspiranter har domarutredningen föreslagit att dessa efter rättegångsreformen skulle beredas vidgade arbetsuppgifter och i mera utpräglad mån än hittills fullgöra heltidstjänst. Domarutredningen har vidare konstaterat att aspiranttillströmningen till andra hovrätter än Svea hovrätt tidvis varit otillfredsställande, medan däremot Svea hovrätt ofta haft ett jämförelsevis betydande aspirantöverskott. I syfte att tillgodose behovet av aspiranter överhuvud taget och särskilt för att leda en del av aspirantöverskottet i Svea hovrätt över till andra hovrätter har domarutredningen dels förordat en ökning av det sammanlagda antalet aspirantar-

voden och dels föreslagit införande av en regel att endast så många aspiranter skulle få mottagas som kunde beredas arvode.

Uppenbarligen är det av utomordentlig vikt, ej minst inför rättegångsreformen, att de unga juristerna föranledas att söka sig till domarbanan i sådant antal att hovrätterna vid prövningen av aspiranterna äro i stånd att göra ett tillfredsställande urval. Under de senaste åren har, bl. a. till följd av konkurrensen från andra arbetsområden, tillströmningen till hovrätterna avsevärt minskats. Det är vid sådant förhållande angeläget att hovrätterna icke förhindras att draga till sig aspiranter av den omständigheten att de icke disponera över ett tillräckligt antal aspirantarvoden. Jag vill därför i huvudsak biträda domarutredningens förslag om ökning av antalet sådana arvoden. Det nuvarande antalet är 24. Jag föreslår att antalet ökas på så sätt att hovrätterna berättigas anställa 2 aspiranter för varje avdelning samt därutöver ytterligare en aspirant för varje hovrätt. Det sammanlagda antalet arvoden skulle därigenom bli 48.

Den omständigheten att tillströmningen av aspiranter varit relativt god till den i huvudstaden belägna hovrätten samtidigt som de övriga hovrätterna tidvis haft att dragas med svårigheter i detta hänseende har föranlett domarutredningens förslag att endast avlönade aspiranter skulle få tjänstgöra i hovrätterna. Förslaget har emellertid mött åtskillig kritik. Svea hovrätt och Sveriges yngre juristers förening ha framhållit att det vore osannolikt att de unga jurister, som till följd av den ifrågasatta bestämmelsen komme att utan prövning avisas från Svea hovrätt, verkligen skulle söka sig till någon av de hovrätter vilkas förläggningsorter visat sig mindre eftersökta. Det huvudsakliga resultatet av spärregeln i fråga kunde följaktligen antagas bli att Svea hovrätt finge göra sitt urval bland en snävare krets aspiranter än för närvarande men däremot ej att andra hovrätters rekrytering förbättrades. Enligt min mening kunna dessa farhågor ej betraktas som ogrundade. Därjämte vill jag särskilt understryka att det av flertalet hovrätter hittills tillämpade systemet, enligt vilken envar jurist som uppfyller de formella examens- och meritkraven för fiskalsförordnande i hovrätt har tillfälle att utan särskilt ansökningsförfarande i fri konkurrens få sin förmåga prövad, ter sig mera ändamålsenligt och tilltalande än en ordning under vilken åtskilliga aspiranter berövas denna möjlighet vid en förprövning, grundad väsentligen blott på examensbetyg och betyg från i regel endast en härads hövding. Genom den föreslagna höjningen av aspirantarvodenas antal torde förutsättningar ha skapats för att som regel den som önskar göra aspiranttjänstgöring i hovrätt under tiden för denna tjänstgöring erhåller avlöning. Det synes mig emellertid av anförda skäl icke tillrådligt att, på sätt domarutredningens förslag innebär, betaga speciellt den största och därigenom ur rekryteringssynpunkt viktigaste hovrätten möjligheten att för prövning mottaga hugade aspiranter som icke för tillfället kunna beredas aspirantarvode men som icke desto mindre önska bli underkastade bedömning. Att den av domarutredningen föreslagna grundsatsen i viss mån godtagits

såvitt angår aspiranttjänstgöring i statsdepartementen och länsstyrelserna kan med hänsyn till de vitt skilda förutsättningarna icke med fördel åberopas till stöd för spärregelns införande i hovrätterna.

Det är självfallet angeläget att i möjligaste mån främja en bredare rekryteringsbas även för de hovrätter som varit mindre eftersökta av aspiranterna. I detta syfte bör enligt min mening undersökas huruvida icke i hovrätter med livligare tillströmning en del aspiranter, sedan de prövats och godkänts, kunde beredas tillfälle att utan särskild ytterligare prövning övergå till annan hovrätt, där vid tillfället brist på kvalificerade aspiranter råder.»

I fråga om *anslagen* till de olika hovrätterna har i propositionen föreslagits följande.

Svea hovrätt. Första hälften av budgetåret. Beträffande personalen föreslås inga andra ändringar än att *dels* 8 divisionsordförandetjänster omvandlas till lagmansbefattningar, *dels* antalet fiskalsaspirantarvoden ökas från 12 till 14, *dels* ock medel beräknas för ett nytt biträde i lönegrad Eo 4, avsett för stenografarbete, till vilket biträde föreslås skola få utbetalas ett tilläggsarvode om högst 50 kronor i månaden. Härjämte medför regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen att 6 ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegrad A 4 tillkomma och 4 skrivbiträdestjänster i lönegrad A 2 utgå.

Anslagsberäkningen för första hälften av budgetåret har i enlighet härmed skett på följande sätt.

Löneregleringen för presidenten, inrättandet av 8 lagmansbefattningar och regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför en uppräknings av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med i runt tal 15 200 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder härjämte en ökning av posten med i runt tal 112 500 kronor. Anslagsposten upptages alltså med i runt tal $\left(\frac{480\ 600}{2} + 15\ 200 + 112\ 500\right)$ 368 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med 10 000 kronor, motsvarande ordförandearvoden till 8 hovrättsråd. Posten uppföres alltså med $\left(\frac{30\ 200}{2} - 10\ 000\right)$ 5 100 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas med medel för avlöning av 2 fiskalsaspiranter och ett kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 med stenograf tillägg om 50 kronor i månaden, tillsammans i runt tal 8 600 kronor. Vidare uppräknas posten med 600 kronor, motsvarande den del av arvodet till nattvakten, som tidigare belastat kammarkollegiets anslag. Löneregleringen för de extra fiskalerna samt arvodesregleringen för fiskalsaspiranter, amanuenser m. fl. föranleder en uppräknings av posten med i runt tal 7 900 kronor. Vidare medför regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen en minskning med 4 200 kronor och den allmänna löneregleringen en ökning av posten med i runt tal 148 000

kronor. Anslagsposten uppräknas alltså med sammanlagt (8 600 + 600 + 7 900 — 4 200 + 148 000) 160 900 kronor till i runt tal $\left(\frac{512\,100}{2} + 160\,900\right)$ 417 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 47 000 kronor.

Andra hälften av budgetåret. Beträffande personalen föreslås i förhållande till nuvarande personalförteckning följande ändringar: Antalet hovrättsråd bestämmes till 24, vilket utgör en minskning med 8. Nedgången hänger samman med bland annat att ur Svea hovrätt utbrytes hovrätten för nedre Norrland. 8 ordinarie assessorstjänster i lönegrad A 29 föreslås nyinrättade. Medel beräknas därutöver till 4 extra ledamöter. Antalet extra ordinarie assessorer höjs från 18 till 20. Hovrättssekreterartjänsten höjs från lönegrad A 27 till A 28. Antalet aspirantarvoden höjs från 14 till 17.

I fråga om biträdespersonalen föreslås nyinrättade: 1 kanslistbefattning i lönegrad A 15, 6 kansliskrivarebefattningar i lönegrad A 11 och 1 kontorist i lönegrad A 9, samt avskaffade: 1 kontorsbiträdestjänst i lönegrad A 4 och 4 skrivbiträden i lönegrad A 2. Antalet icke-ordinarie biträden i lönegraderna Ex 2—Eo 4 höjs från 13 till 17. Vidare upptagas 4 stenografarvoden för hovrätten.

Vad angår expeditionsvakterna inrättas 3 nya tjänster i lönegrad A 5 och 4 nya tjänster i lönegrad Eo 5, varigenom sammanlagda antalet expeditionsvakter ökas från 7 till 14.

Anslagsberäkningen för andra hälften av budgetåret har skett på följande sätt.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknas till 259 600 kronor. Enär den allmänna löneregleringen föranleder en ökning av anslagsposten med i runt tal 114 200 kronor, uppföres posten med (259 600 + 114 200) 373 800 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t uppföres med det av hovrätten beräknade beloppet 5 100 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas till 301 800 kronor. Vidare föranleder löneregleringen för extra fiskaler, arvodesregleringen för fiskalsaspiranter och amanuenser samt den allmänna löneregleringen en uppräknings av posten med i runt tal 184 000 kronor. I enlighet härmed uppföres anslagsposten med 485 800 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 51 600 kronor.

Hovrätten för Nedre Norrland. Departementschefen har på denna punkt till en början erinrat om att denna hovrätt träder i verksamhet först i och med senare hälften av budgetåret. Efter att ha uttalat att ledamotsantalet torde böra bestämmas till en lagman, 4 hovrättsråd och 2 ordinarie assessorer har departementschefen härefter anfört bland annat följande.

»Med hänsyn bl. a. till att presidenten endast hälften av veckans sessionsdagar kan beräknas tjänstgöra som ordförande å sin hovrättsavdelning böra vidare medel för en adjungerad ledamot beräknas för budgethalvåret. På

hovrättens personalförteckning torde därjämte böra upptagas 4 extra ordinarie assessorer (Eo 29) samt 5 extra ordinarie fiskaler (Eo 22). Antalet aspirantarvoden bör vara 5.

Beträffande hovrättens kansli har föreslagits att i hovrätten skola finnas en hovrättssekreterare, tillika advokatfiskal, i lönegrad A 26 samt en aktuarie, tillika arkivarie, i lönegrad A 22. För närvarande kan jag emellertid endast förorda inrättande av *en* befattning med rättsbildad innehavare, vilken bör benämnas hovrättssekreterare och placeras i lönegrad A 26. Denne bör emellertid som sin medhjälpare för bl. a. kamerala göromål erhålla en bokhållare i lönegrad A 15.

Vad angår biträdespersonalen i övrigt anser jag, i överensstämmelse med förslag i promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal, att i hovrätten böra finnas 1 kansliskrivare i lönegrad A 11, 1 kontorist i lönegrad A 9, 2 kanslibitråden i lönegrad A 7 samt 4 icke-ordinarie bitråden i lönegrad Ex 2—Eo 4. För hovrätten böra vidare beräknas 2 stenografarvoden. Expeditionsvaktspersonalen torde böra omfatta en förste expeditionsvakt i lönegrad A 7, en expeditionsvakt i lönegrad A 5 samt en sådan i lönegrad Eo 5.»

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 94 400 kronor, vari inräknats den ökning av posten som föranledes av den allmänna löne regleringen.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages med det av hovrätten beräknade beloppet 1 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal upptages till 109 200 kronor, varvid hänsyn tagits till den allmänna löne regleringen.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 12 300 kronor.

Gotla hovrätt. Första hälften av budgetåret. Beträffande personalen föreslås inga andra ändringar än att 4 ordförandetjänster omvandlas till lagmansbefattningar samt antalet aspirantarvoden ökas från 6 till 7 och biträdespersonalen ökas med ett biträde i lönegrad Ex 2.

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med hänsyn till löne regleringen för presidenten samt omvandlingen av 4 ordförandetjänster till lagmansbefattningar i lönegrad B 2 med i runt tal 7 500 kronor. Regleringen av befodringsgången för biträdespersonalen — varigenom 2 kontorsbiträdestjänster i lönegrad A 4 skulle tillkomma samt 2 skrivbiträdestjänster i lönegrad A 2 utgå — medför en uppräkningspost med i runt tal 200 kronor. Vidare föranleder den allmänna löne regleringen en ökning av posten med i runt tal 69 400 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med i runt tal $\left(\frac{227\ 700}{2} + 7\ 500 + 200 + 69\ 400\right)$ 191 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med beloppet för fyra divisionsordförandearvoden eller 5 000 kronor samt upptagas till 2 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas med medel för avlöning av en fiskalsaspirant och ett skrivbiträde i lönegrad Ex 2, tillsammans i runt tal 4 400 kronor. Löneregleringen för de extra fiskalerna samt arvodesregleringen för fiskalsaspiranter och amanuenser m. fl. föranleder en uppräkningsposten med i runt tal 1 850 kronor. Vidare föranleder den allmänna löneregleringen en ökning av posten med i runt tal 91 300 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med $\left(\frac{248\ 300}{2} + 4\ 400 + 1\ 850 + 91\ 300\right)$ 221 700 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 24 700 kronor.

Andra hälften av budgetåret. Från och med den 1 januari 1948 träder den ur Göta hovrätt fränskilda hovrätten för Västra Sverige i verksamhet. Hovrätterna, som antagas bli av samma storleksordning, föreslås organiserade på likartat sätt med vardera tre avdelningar. Departementschefen har beträffande personalen i Göta hovrätt, för vars kansli under andra hälften av budgetåret beräknats rättsbildad personal omfattande hovrättssekreterare, tillika advokatfiskal, i lönegrad A 27, en aktuarie i A 22 och en amanuens, anfört följande.

»Vad angår andra hälften av budgetåret, då hovrätten skall omfatta endast tre avdelningar, torde antalet ordinarie ledamöter böra bestämmas till, jämte presidenten och 2 lagmän, av hovrätten föreslagna 9 hovrättsråd och 3 ordinarie assessorer. Jag kan icke förorda hovrättens hemställan att därutöver medel måtte beräknas för 2 extra ledamöter. På hovrättens personalförteckning torde böra upptagas 6 extra ordinarie assessorer (Eo 29) och 7 extra ordinarie fiskaler (Eo 22). Antal fiskalsaspiranter bör vara 7.

Beträffande de erforderliga rättsbildade befattningshavarna å hovrättens kansli, hovrättssekreterare, aktuarie och amanuens, kan jag biträda hovrättens förslag utom i fråga om lönegradsplaceringen av hovrättssekreterartjänsten. Denna torde nämligen efter hovrättens delning böra upptagas i lönegrad A 26. Då tjänsten för närvarande är placerad i lönegrad A 27, bör emellertid under den nuvarande innehavarens tjänstetid på övergångsstat upptagas en tjänst som hovrättssekreterare i lönegrad A 27.

I vad angår biträdespersonalen förordar jag, i huvudsaklig anslutning till förslag i promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal, att i hovrätten skola finnas en bokhållare och en kanslist, båda i A 15, 3 kansliskrivare i lönegrad A 11, 2 kanslibitråden i lönegrad A 7, 1 kontorsbiträde i lönegrad A 4 samt 3 icke-ordinarie bitråden i lönegraderna Ex 2—Eo 4. Hovrätten bör äga förfoga över 2 stenografarvoden.

Expeditionsvaktspersonalen torde, såsom hovrätten begärt, böra bestå av en förste expeditionsvakt i lönegrad A 7 och 2 expeditionsvakter i lönegrad A 5 jämte en springpojke.»

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 154 700 kronor, vari inräknats den ökning av posten som föranledes av den allmänna löneregleringen.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföres med det av hovrätten beräknade beloppet 1 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppföres med 149 500 kronor inklusive av den allmänna löne regleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 18 300 kronor.

Hovrätten för Västra Sverige. Departementschefen har till en början erinrat om att denna hovrätt träder i verksamhet först från och med senare hälften av budgetåret samt uttalat att hovrätten bör erhålla en ordinarie ledamotsuppsättning motsvarande den för Göta hovrätt beräknade. Departementschefen har härefter anfört bland annat följande.

»På personalförteckningen böra vidare upptagas 6 extra ordinarie assessorer (Eo 29) och 7 extra ordinarie fiskaler (Eo 22). Antalet fiskalsaspiranter bör vara 7. Å hovrättens kansli torde liksom i Göta hovrätt böra finnas en hovrättssekreterare i lönegrad A 26 och en aktuarie i lönegrad A 22, varemot någon amanuens ej erfordras. De arbetsuppgifter, som ankomma på den för Göta hovrätt upptagne bokhållaren, torde i hovrätten för Västra Sverige kunna fyllas av en kansliskrivare i lönegrad A 11. Någon kanslist erfordras ej. Biträdesorganisationen torde vid nu angivna förhållanden böra bestå av 4 kansliskrivare i lönegrad A 11, 1 kanslibitråde i lönegrad A 7 samt 5 icke-ordinarie biträden i lönegraderna Ex 2—Eo 4. Till hovrättens disposition böra ställas 2 stenografarvoden. Slutligen böra upptagas en förste expeditionsvakt i lönegrad A 7 och 2 expeditionsvakter i lönegrad A 5.»

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt. Posten till avlöning till ordinarie tjänstemän upptages till 151 700 kronor inklusive av den allmänna löne regleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages med 1 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppföres med 153 200 kronor inklusive av den allmänna löne regleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med 18 300 kronor.

Hovrätten över Skåne och Blekinge. Första hälften av budgetåret. Beträffande personalen föreslås inga andra ändringar än att två ordförandetjänster omvandlas till lagmansbefattningar samt antalet aspirantarvoden höjs från 3 till 4 och biträdespersonalen ökas med ett kontorsbitråde i lönegrad Eo 4. Vidare beräknas anslaget för ersättning till tillfälliga vikarier höjt med 2 000 kronor.

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt.

Den beslutade löne regleringen för presidenten samt omvandlingen av 2 divisionsordförandetjänster till lagmansbefattningar i lönegrad B 2 medför en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med i runt tal 3 900 kronor. Vidare medför regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen — varigenom en ordinarie kontorsbiträdestjänst i lönegrad A 4 skulle tillkomma och en skrivbiträdestjänst

i lönegrad A 2 utgå — en uppräknig av posten med 200 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder härjämte en ökning av posten med i runt tal 42 700 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med $\left(\frac{141\ 600}{2} + 3\ 900 + 200 + 42\ 700 \right)$ 117 600 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med 2 500 kronor, motsvarande ordförandearvoden till 2 hovrättsråd. Posten uppföres med $\left(\frac{7\ 000}{2} - 2\ 500 \right)$ 1 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas med medel för avlöning till en fiskalsaspirant och ett kontorsbiträde i lönegrad Eo 4, tillsammans i runt tal 4 600 kronor, ävensom med 2 000 kronor för ersättning till tillfälliga vikarier. Löneregleringen för extra fiskaler, arvodesregleringen för fiskalsaspiranter samt den allmänna löneregleringen föranleder en uppräknig av posten med i runt tal $(800 + 600 + 50\ 200)$ 51 600 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med i runt tal $\left(\frac{127\ 500}{2} + 4\ 600 + 2\ 000 + 51\ 600 \right)$ 122 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg uppföres med 14 400 kronor.

Andra hälften av budgetåret. Hovrätten, som nu är organiserad på två avdelningar, föreslås i likhet med Göta hovrätt och hovrätten för Västra Sverige organiserad på tre avdelningar. Beträffande personalen föreslås i förhållande till nuvarande personalförteckning följande ändringar: 2 lagmansbefattningar ha tillkommit redan från budgetårets ingång. Antalet hovrättsråd bestämmes till 8, vilket, med hänsyn tagen till lagmansbefattningarna, utgör en minskning med ett. 3 ordinarie assessorstjänster nyinrättas och en extra-ordinarie fiskalstjänst tillkommer. Antalet extra ledamöter minskas från 2 till en, medan antalet aspirantarvoden höjs från 4 till 7.

I fråga om biträdespersonalen nyinrättas 4 kansliskrivartjänster i lönegrad A 11, antalet kanslibiträden i lönegrad A 7 minskas från 2 till ett, skrivbiträdet i lönegrad A 2 utgår och antalet icke-ordinarie biträden i lönegraderna Ex 2—Eo 4 ökas från 2 till 3. Till hovrättens disposition ställas 2 stenograf-arvoden.

En expeditionsvakt i lönegrad Eo 5 tillkommer.

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 144 300 kronor inklusive av den allmänna löneregleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas till 1 500 kronor, motsvarande 3 viceordförandearvoden å 1 000 kronor för helt år räknat.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppföres med 156 800 kronor inklusive av den allmänna löneregleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till rörligt tillägg uppföres med 18 100 kronor.

Hovrätten för Övre Norrland. Första hälften av budgetåret. Departementschefen har på denna punkt anfört bland annat följande.

»Hovrätten har hemställt om inrättande av en särskild advokatfiskalstjänst för fiskaliska och kamerala arbetsuppgifter. Av hovrättens redogörelse framgår, att en arbetslätnad för hovrättssekreteraren, som för närvarande svarar också för advokatfiskalsbestyren, är påkallad. Enligt min mening torde emellertid den önskade avlastningen lämpligast vinnas genom inrättande av en kvalificerad biträdestjänst för kamerala göromål med tjänstebenanämningen bokhållare och placering i lönegrad A 15.

Fiskalsaspiranternas antal bör även för denna hovrätt ökas med en (från 2 till 3). Det särskilda årliga tilläggsarvodet till fiskalsaspiranterna i denna hovrätt torde, i likhet med motsvarande tilläggsarvode till tingsnotarier m. fl. under hovrätten, böra höjas från 300 kronor till 600 kronor.»

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt.

Den beslutade löneregleringen för presidenten, omvandlingen av divisionsordförandetjänsten till lagmansbefattning i lönegrad B 2 samt inrättandet av en bokhållaretjänst i lönegrad A 15 medföra en uppräkningspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän med i runt tal 5 100 kronor. Vidare medför regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen — varigenom en ordinarie kontorsbiträdestjänst i lönegrad A 4 skulle tillkomma — en höjning av posten med i runt tal 1 400 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder härjämte en ökning av posten med i runt tal 24 300 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med $\left(\frac{72\ 200}{2} + 5\ 100 + 1\ 400 + 24\ 300\right)$ 66 900 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med ett ordförandearvode samt uppföres alltså med $\left(\frac{2\ 900}{2} - 1\ 250\right)$ 200 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknas med medel för avlöning av en fiskalsaspirant ävensom med kostnaden för höjda tilläggsarvoden till aspiranterna, tillsammans i runt tal 4 400 kronor. Den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen medför en nettominskning av i runt tal 900 kronor. Löneregleringen för extra fiskaler, arvodesregleringen för fiskalsaspiranter samt den allmänna löneregleringen föranleda en uppräkningspost med i runt tal $(400 + 1\ 000 + 30\ 300)$ 31 700 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med i runt tal $\left(\frac{76\ 900}{2} + 4\ 400 - 900 + 31\ 700\right)$ 73 700 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg uppföres med 8 500 kronor.

Andra hälften av budgetåret. Hovrätten, som nu är organiserad på en avdelning, föreslås i likhet med hovrätten för Nedre Norrland organiserad på två avdelningar. Beträffande personalen föreslås i förhållande till nuvarande

Befattning	Löne-grad	Svea hovrätt	Göta hovrätt	Hovrätten över Skåne och Blekinge	Hovrätten för Västra Sverige	Hovrätten för Nedre Norrland	Hovrätten för Övre Norrland
Tjänstemän å ordinarie stat							
President	1	1	1	1	1	1	1
Lagman	B 2	8	2	2	2	1	1
Hovrättsråd	A 30	24	9	8	9	4	5
Krigshovrättsråd	A 30	1	—	—	—	—	—
Assessor	A 29	8	3	3	3	2	2
Hovrättssekreterare	A 26 ²	1	—	1	1	1	1
Advokatfiskal	A 24	1	—	—	—	—	—
Överkrigsfiskal	A 24	1	—	—	—	—	—
Aktuarie	A 22	1	1	1	1	—	—
Arkivarie	A 22	1	—	—	—	—	—
Kamrerare	A 22	1	—	—	—	—	—
Hovrättsnotarie	A 22	3	—	—	—	—	—
Bokhållare	A 15	—	1	—	—	1	1
Kanslist	A 15	1	1	—	—	—	—
Kansliskrivare	A 11	6	3	4	4	1	1
Kontorist	A 9	2	—	—	—	1	1
Förste expeditionsvakt	A 7	1	1	1	1	1	1
Kanslibiträde	A 7	6	2	1	1	2	2
Expeditionsvakt	A 5	9	2	1	2	1	1
Kontorsbiträde	A 4	5	1	2	—	—	1
Tjänstemän å övergångsstat							
Hovrättssekreterare	A 27	—	1	—	—	—	—
Extra-ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20							
Assessor	29	20	6	6	6	4	4
Fiskal	22	20	7	7	7	5	5

personalförteckning följande ändringar: En lagmansbefattning har tillkommit redan från budgetårets ingång. Antalet hovrättsråd bestämes till 5, vilket, med hänsyn tagen till lagmansbefattningen, utgör en ökning med ett. 2 ordinarie assessorstjänster nyinrättas. Antalet extra-ordinarie assessorer höjs från 2 till 4 och antalet extra-ordinarie fiskaler från 3 till 5. Aspirantarvodena ökas från 2 till 5.

Biträdespersonalen har redan från budgetårets ingång utökats med en bokhållartjänst i lönegrad A 15. I övrigt tillkomma en kansliskrivare i lönegrad A 11, en kontorist i lönegrad A 9 och ett kanslibiträde i lönegrad A 7. En kontoristtjänst i lönegrad Eo 9 och en kontorsbiträdestjänst i lönegrad A 4 bortfalla. Antalet icke-ordinarie biträden i lönegraderna Ex 2—Eo 4 ökas från 2 till 4. 2 stenografarvodena ställas till hovrättens disposition.

¹ Presidenten i Svea hovrätt är i lönehänseende jämställd med justitie- och regeringsråd. Övriga presidenter ha samma löneställning som förordnandetjänster i lönegrad C 12.

² Hovrättssekreteraren vid Svea hovrätt är placerad i lönegrad A 28.

En förste expeditionsvakt i lönegrad A 7 tillkommer, varjämte arvode beräknas för en eldare.

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt. Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppföres med 94 700 kronor inklusive av den allmänna löneregleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas till 1 000 kronor, motsvarande 2 vice-ordförandearvoden å 1 000 kronor för helt år räknat.

Anslagsposten till avlöningar till extra-ordinarie personal uppföres med 100 700 kronor inklusive av den allmänna löneregleringen föranledd ökning.

Anslagsposten till rörligt tillägg uppföres med 11 800 kronor.

För tiden efter den 1 januari 1948 skulle, vid bifall till propositionen, hovrätternas personalförteckning med nu gällande avlöningsbestämmelser få det utseende som framgår av den å s. 31 intagna uppställning.

Utskottet.

Vad angår hovrätternas personalorganisation och deras befattningshavares löneställning innefattar Kungl. Maj:ts förslag i åtskilliga hänseenden förstärkningar och förbättringar, vilka i huvudsak betingas av övergången till den nya rättegångsordningen. Antalet ordinarie ledamöter frånräknat presidenterna föreslås sålunda ökat med 20 — från nuvarande 76 till 96. Den sålunda avsedda ökningen överensstämmer med vad som beräknats i en under år 1944 inom justitiedepartementet utarbetad promemoria men understiger, såsom i motionen I: 334 framhållits, både det av 1943 års domarutredning föreslagna antalet och uppskattningen i flertalet hovrätters anslagsframställningar. I anledning av den i motionen påyrkade ytterligare höjningen av antalet ordinarie ledamöter vill utskottet framhålla att det, såsom också departementschefen påpekat, möter stora svårigheter att på förhand bilda sig en säker uppfattning om ledamotsbehovet i hovrätterna under den nya ordningen; det kan därför icke anses helt uteslutet att den av Kungl. Maj:t föreslagna ledamotsramen på någon punkt kan visa sig för snäv. Utskottet anser sig emellertid icke på detta stadium böra föreslå en annan uppskattning än den i Kungl. Maj:ts förslag antagna. Det må erinras att i förslaget beräknats medel, utom för de ordinarie ledamöterna, också för 6 extra ledamöter och att, då hithörande anslag äro förslagsanslag, det står Kungl. Maj:t öppet att, därest oundgängligt behov så skulle kräva, för undvikande av onormala balanser anvisa medel för anställande under viss tid av extra ledamöter utöver det beräknade antalet.

Såvitt angår den av Kungl. Maj:t avsedda fördelningen av ledamöterna mellan hovrätterna, vilken i motionen I: 334 jämväl gjorts till föremål för erinran, har utskottet icke funnit sig äga tillräckliga skäl att föreslå en annan ordning än den i Kungl. Maj:ts förslag upptagna. Uppenbarligen är det ytterst vanskligt att förutsäga huru den ökning i hovrätternas arbetsbörda, som förutses, kommer att fördela sig på de olika hovrätterna. Liksom uppskattningen av det samlade ledamotsantalet måste också fördelningen av ledamöterna mellan hovrätterna i nuvarande stund bliva i viss mån pro-

visorisk. Det får därför förutsättas att, om arbetsbelastningen i någon eller några av hovrätterna skulle bli en annan än den nu antagna, Kungl. Maj:t för riksdagen framlägger de förslag till ändringar i ledamotsfördelningen vartill den faktiska utvecklingen kan giva anledning.

Vidkommande härefter de olika kategorierna av befattningshavare vill utskottet beträffande lagmännen, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag skola avlösa de nuvarande hovrättsråden med ordförandefunktion, understryka departementschefens uttalande om vikten att vid tillsättande av lagmansbefattningar avseende icke i första rummet fästes vid anciennitetssynpunkter utan att till dessa tjänster utses personer vilka kunna antagas i särskild grad skickade att uppfylla de krav som måste ställas på hovrätternas avdelningsordförande. Utskottet har med tillfredsställelse funnit att presidenterna i flertalet hovrätter förutsättas skola såsom ordförande å hovrättsavdelning regelbundet delta i domstolens dömande verksamhet. Såvitt angår Svea hovrätt, där omfattningen av presidentens administrativa uppgifter och övriga åligganden enligt departementschefens mening icke medger att han blir ordförande å avdelning, vill utskottet framhålla önskvärdheten av att arbetet så organiseras att presidenten i så stor utsträckning som möjligt kan delta i det dömande arbetet.

Inom utskottet har fråga väckts huruvida icke regler borde meddelas angående skyldighet för hovrätternas assessorer att vid behov mottaga förordnande i annan hovrätt eller som revisionssekreterare. Utskottet utgår från att detta spörsmål kommer att göras till föremål för Kungl. Maj:ts vidare övervägande.

Med anledning av yrkandet i motionen I: 333 att riksdagen måtte hemställa om skyndsamt utredning rörande löneroglering för de statliga domarbefattningarna, främst hovrättsråden, vill utskottet erinra att genom den innevarande år skeende allmänna lönerogleringen statstjänstemännen över lag erhålla en ej oväsentligt förbättrad löneställning. Utskottet anser att vid sådant förhållande stor återhållsamhet bör iakttagas såvitt angår förslag om ytterligare löneförhöjning för särskilda grupper av befattningshavare. Utskottet vill icke bestrida att åtskilliga av de i motionen åberopade skälen för en löneförhöjning å domarna äro beaktansvärda men vill gentemot motionärernas uttalande rörande de aktuella rekryteringssvårigheterna på området framhålla, att dessa ingalunda gjort sig kännbara enbart på domarbanan och att överhuvud sådana svårigheter ofta yppa sig inom statstjänsten under tider av stark efterfrågan på utbildad arbetskraft. Vid övervägande av förhandenvarande omständigheter har utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga att tillstyrka att riksdagen hos Kungl. Maj:t gör framställning i det i motionen angivna syftet.

I fråga om hovrätternas aspiranter har Kungl. Maj:t i det hela godtagit 1943 års domarutrednings förslag om ökning av antalet aspirantarvoden men däremot avböjt att, såsom domarutredningen till främjande av en jämnare fördelning av aspiranttillströmningen olika hovrätter emellan ifrågasatt, upp-

ställa villkoret att varje hovrätt skall få mottaga endast så många aspiranter som vid varje tillfälle kunna beredas arvode. För att uppställa villkoret i fråga talar enligt utskottets förmenande med styrka den omständigheten att inom statsförvaltningen i övrigt den ordningen nästan undantagslöst kommit till stånd att det allmänna icke på aspirantstadiet begagnar sig av andra tjänster än sådana för vilka skälig ersättning kan beredas. De särskilda förhållanden som må föreligga med avseende å aspiranttjänstgöringen i hovrätt äro, såvitt utskottet kunnat finna, icke av den art att avsteg från den nämnda ur social synpunkt viktiga regeln bör medgivas. Utskottet förordar alltså villkorets uppställande beträffande hovrätternas aspiranter.

Såvitt angår hovrätternas biträdespersonal har i motionen I: 346 hemställts att en för bibliotekstjänstgöring avsedd kanslibitträdesbefattning i lönegrad A 7 måtte utbytas mot en befattning som biblioteksassistent i lönegrad A 11. Då emellertid, såsom också i motionen framhållits, anställningsförhållandena vid vissa specialbibliotek äro föremål för utredning och frågan om löneställningen för befattningshavaren i fråga alltså inom kort kommer under prövning, anser sig utskottet icke kunna förorda att den i motionen föreslagna förändringen nu genomföres.

Rörande expeditionsvaktspersonalen har utskottet iakttagit, att Kungl. Maj:ts förslag för de olika hovrätterna i så måtto ter sig oenhetligt som förhållandevis flera befattningar ansetts erforderliga för Svea hovrätt än för övriga hovrätter. Utskottet har icke ansett sig böra föreslå avvikelser från den av Kungl. Maj:t godtagna organisationen men vill understryka vikten av att de för Svea hovrätt beräknade 4 extra ordinarie expeditionsvaktstjänsterna icke tagas i anspråk i vidare mån än det kan anses klarlagt att desamma äro oundgängligen erforderliga.

I de delar, vari Kungl. Maj:ts förslag ej särskilt behandlats, har detsamma icke föranlett erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, med avslag å motionerna I: 333, 334 och 346, må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i hovrätternas personalförteckning vidtaga de ändringar som angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 2 maj 1947;

b) fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under första hälften av budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Svea hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 368 000
2. Arvodet och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 5 100

3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor	417 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	47 000
		Summa kronor 837 100

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	191 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	2 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	221 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	24 700
		Summa kronor 439 400

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	117 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	122 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14 400
		Summa kronor 255 000

Hovrätten för Övre Norrland.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	66 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	73 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 500
		Summa kronor 149 300;

c) fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under *senare hälften av budgetåret 1947/48*:

Avlöningsstat.*Svea hovrätt.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	373 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	5 100

3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 485 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 51 600
	<hr/> Summa kronor 916 300

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 154 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 1 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 149 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 18 300
	<hr/> Summa kronor 324 000

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 144 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 1 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 156 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 18 100
	<hr/> Summa kronor 320 700

Hovrätten för Västra Sverige.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 151 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 1 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 153 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 18 300
	<hr/> Summa kronor 324 700

Hovrätten för Nedre Norrland.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 94 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 109 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 12 300
	<hr/> Summa kronor 216 900

Hovrätten för Övre Norrland.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	94 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	»	1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	100 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11 800

Summa kronor 208 200;

d) till *Hovrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 991 600 kronor.

9. Hovrätterna: Omkostnader. I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 109) och då det föreslagna anslagsbeloppet, som i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 79 750 kronor, torde böra utjämnas till närmast högre hundratal hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 210 600 kronor.

10. Kostnader för inrättande av nya hovrätter m. m. Departementschefen har beträffande denna punkt — under erinran att till grund för anslagsäskandet ligga av byggnadsstyrelsen, justitiedepartementets processreformbyrå samt Svea hovrätt och hovrätten för Övre Norrland verkställda beräkningar — anfört följande.

»I samband med att de nyinrättade hovrätterna i Göteborg och Sundsvall taga de för dem nyuppförda byggnaderna i bruk, vilket avses skola ske från och med den 1 januari 1948, uppkomma vissa kostnader för möblering m. m. av byggnaderna samt för telefoninstallationer däri ävensom för anskaffande av erforderlig litteratur för hovrätternas bibliotek. Betydande belopp bliva jämväl erforderliga under nästa budgetår för möblering av högsta domstolens nya lokaler i Gamla rådhuset samt för anskaffande och renovering av möbler åt Svea och Göta hovrätter i samband med att de erhålla väsentligt utvidgade lokaler. Även för hovrätten för Övre Norrland erfordras viss komplettering av möbleringen m. m., bland annat i anledning av att hovrätten återtagit dispositionsrätten till tre rum som under en följd av år varit uthyrda till en annan statlig institution. För högsta domstolen samt Svea och Göta hovrätter erfordras nya telefoninstallationer samt för hovrätten för Övre Norrland bl. a. en viss utvidgning av den befintliga lokaltelefonanläggningen. Slutligen uppkomma vissa kostnader för flyttningsersättningar i samband med de nya hovrätternas inrättande samt för transporter i anledning av högsta domstolens flyttning till sina nya lokaler.

De nu nämnda kostnaderna synas mig böra upptagas i överensstämmelse med de beräkningar som, enligt vad av det anförda framgår, verkställts av

byggnadsstyrelsen och justitiedepartementets processreformbyrå samt av Svea hovrätt och hovrätten för Övre Norrland. I enlighet härmed skulle de sammanlagda kostnaderna utgöra följande

för möblering m. m.	kronor	1 647 500
» telefoninstallationer	»	54 900
» anskaffande av bibliotek	»	40 000
» flyttningsersättningar och transportkostnader	»	73 000

Summa kronor 1 815 400.

Beloppet torde böra avrundas uppåt till 1 820 000 kronor.»

Utskottet. Anslagsberäkningen har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kostnader för inrättande av nya hovrätter m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 820 000 kronor.

11. Häradsrätterna: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 153—154) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning vidtaga av departementschefen förordade ändringar, *dels* fastställa av departementschefen föreslagen avlöningsstat för häradsrätterna att tillämpas under budgetåret 1947/48, *dels ock* till Häradsrätterna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 10 051 500 kronor.

Ifrågorande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår anvisat med ett belopp av 5 627 000 kronor.

Gällande personalförteckning upptager 115 häradshövdingar i lönegrad B 2, 4 tingsdomare i lönegrad A 29 och 3 särskilda inskrivningsdomare i samma lönegrad samt bland annat 7 tingsdomare i lönegrad Eo 29 och 46 tingssekreterare i lönegrad Eo 22. Antalet tingsnotarier skall enligt föreskrifter, meddelade i samband med fastställande av tidigare avlöningsstat, utgöra 263. Vissa möjligheter föreligga emellertid att utöka detta antal. I stället för tingsnotarie må sålunda, enligt vad domsagostadgan därom innehåller, vara anställd tingsnotarieaspirant, och härigenom uppkommande besparing må av hovrätten disponeras för anställande av tingsnotarier och tingsnotarieaspiranter utöver nyss angivna antal. Vidare disponeras Kungl. Maj:t sammanlagt 36 notariearvoden i reserv. Av dessa ha 31 ställts till hovrätternas förfogande i samband med regleringsbrevets utfärdande. Av återstående 5 ha hittills 2 tagits i anspråk. Medgivandena att anställa reservnotarier ha varje gång lämnats för begränsad tid, i regel halvår.

Den fullt utbyggda bitrådesorganisationen skall enligt ett av riksdagen preliminärt godkänt förslag bestå av 277 bitråden, därav 43 i A 11, 53 i A 9, 53 i A 7, 54 i A 4, 6 i A 2, 38 i Eo 2 och 30 i Ex 2. Utbyggandet av denna organisation, som tänktes ske successivt under en övergångstid av fem år, har

ännu ej fullbordats. Av de inrättade tjänsterna ha icke några uppförts å ordinarie stat. Den nuvarande biträdesorganisationen i domsagorna utgöres — förutom av extra biträdespersonal som må enligt särskilda föreskrifter anställas i den mån tillgängliga medel förslå — av 258 extra ordinarie biträden, varav 31 i Eo 11, 47 i Eo 9, 56 i Eo 7, 86 i Eo 4 och 38 i Eo 2. Härtill kommer ett mindra antal äldre biträden i arvodesbefattningar (statsliggaren s. 21) samt i var och en av de fyra största domsagorna i riket ett stenografikunnigt biträde.

Den föreslagna ökningen av anslaget till häradsrätternas avlöningar hänger samman med bland annat en föreslagen förstärkning av häradsrätternas personal inför övergången till den nya rättegångsordningen. Personalförstärkningen hänför sig främst till två grupper befattningshavare, nämligen tingsdomarna och de icke rättsbildade biträdena. Häradsrätternas personalbehov har varit föremål för utredning av 1943 års domarutredning. Beträffande biträdesorganisationen har därefter verkställts ytterligare utredning, vilken återfinnes i den tidigare omnämnda promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal.

Departementschefen har beträffande förevarande anslagspunkt anfört bland annat följande.

»Övergången till den nya rättegångsordningen kommer också för häradsrätternas del att påkalla en förstärkning av organisationen. Förändringen i rättegångssättet får även här väsentligt inflytande på anslagsberäkningen endast för senare hälften av budgetåret.

En uppskattning av arbetsbördan i domsagorna efter nya RB:s ikraftträdande har verkställts av 1943 års domarutredning. Det muntliga förfarandet måste enligt utredningens mening ställa skärpta krav i kvalitativt hänseende både på domarna och den underställda personalen. De mera rutinmässiga göromålen torde vidare erhålla ökad omfattning. Domarutredningen framhåller att, när organisationen i olika avseenden skall förstärkas för att kunna möta de större anspråken, detta i avbidan på praktiska erfarenheter bör ske på sådant sätt att organisationen snabbt kan jämkas efter den faktiska utvecklingen.

Från dessa utgångspunkter har domarutredningen påkallat utökning av personalorganisationen speciellt i två avseenden, nämligen såvitt angår tingsdomarna och de icke rättsbildade biträdena. Däremot har utredningen icke ifrågasatt större förändringar vad beträffar tingssekreterarna utan manat till återhållsamhet i fråga om inrättande av nya befattningar av detta slag. Jämväl tingsnotarieorganisationen har ansetts böra bibehållas i ungefär samma omfattning som för närvarande.

Vad angår tingsdomarna har domarutredningen anfört, att den dömande verksamheten i många domsagor är av sådan omfattning, att den icke i sin helhet kan handhavas av häradshövdingen, samt att de befattningshavare som jämte häradshövdingen i större utsträckning skola fullgöra domaruppgifter måste vara väl kvalificerade för detta uppdrag och sålunda besitta tillräcklig erfarenhet och mognad. Med hänsyn härtill har domarutredning-

en velat uppställa det kravet, att den som i större omfattning omhänderhar egentliga domaruppgifter i häradsrätt i regel skall — i likhet med de nuvarande tingsdomarna — i fråga om erfarenhet och skicklighet vara att jämföras med assessor i hovrätt. Domarutredningen har funnit, att nio domsagor kunna med avseende å kvalificerade domaruppgifter i stort sett jämföras med domsagor där tingsdomare redan nu finnas, och följaktligen föreslagit inrättande av tingsdomarbefattningar i dessa domsagor, nämligen Nora, Norra Hälsinglands, Västra Hälsinglands, Medelpads västra, Ångermanlands södra, Tveta, Vista och Mo, Vadsbo, Västra Göinge samt Luleå domsagor. Domarutredningen har funnit samtliga tingsdomarbefattningar böra vara ordinarie tjänster. Befattningarna ha med hänsyn till arbetsuppgifternas natur och vikten av en fullgod rekrytering ansetts böra uppflyttas från 29 till 30 lönegraden.

I fråga om domsagobiträdena har domarutredningen betonat vikten av att den överflyttning av arbetsuppgifter på dessa biträden, som avsågs vid 1943 års domsagoreform, blir genomförd. För domsagobiträden, åt vilka i större utsträckning skall anförtros att på eget ansvar handha de kvalificerade expeditionella bestyr som enligt den nya rättegångsordningen komma att åvila domsagokanslierna, har domarutredningen föreslagit inrättande av kanslistbefattningar i lönegraden A 15, med början förslagsvis i ett 10-tal domsagor. För samma ändamål har även antalet biträdesbefattningar i 11 lönegraden ansetts böra ökas, till en början förslagsvis med ett 10-tal. Det förutsattes att, i den mån kanslistbefattningar eller ytterligare biträdesbefattningar i 11 lönegraden inrättas, motsvarande minskning göres i fråga om biträdesbefattningar av lägre grad eller tingsnotariebefattningar, där icke med hänsyn till arbetsbördan i domsagan detta är uteslutet.

Rörande biträdesorganisationen har, efter avlämnandet av hovrätternas anslagsframställningar för nästkommande budgetår, ytterligare utredning verkställt, vilken finnes innefattad i den förut omnämnda promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal. Utredningsmannen har efter genomgång av biträdesbehovet i de olika domsagorna — med hänvisning bl. a. till nödvändigheten av nyrekrytering av stenografikunniga biträden — kommit till det resultat att övergången till den nya rättegångsordningen kräver en ej ringa utvidgning av biträdesorganisationen. I promemorian anmärkes emellertid att den betydande omfattning, i vilken extra biträden måst anställas utöver 1943 års plan för biträdesuppsättningen, tyder på att denna plan ej kunnat följas i fortsättningen utan att förhållandena förr eller senare, även bortsett från rättegångsreformen, skulle ha nödvändiggjort en revidering. Vad angår de särskilda befattningarna har utredningsmannen för varje hovrättsområde föreslagit det antal tjänster i olika lönegrader som han funnit erforderligt. Då behovet av stenografihjälp i stort sett ansetts böra tillgodoses på det sätt att åt stenografikunniga biträden i lönegraderna Ex 2—A 4 utgå särskilda tilläggsarvoden, har tillika för varje hovrättsområde föreslagits ett visst antal sådana arvoden. Enligt förslaget skulle sammanlagda antalet biträdesbefattningar i domsagorna ut-

göra 464, nämligen 17 kanslisters i lönegrad A 15, 88 kansliskrivare i lönegrad A 11, 69 kontorister i lönegrad A 9, 76 kanslibiträden i lönegrad A 7 och 67 kontorsbiträden i lönegrad A 4 samt 147 skriv- och kontorsbiträden i lönegraderna Ex 2—Eo 4.

De sålunda av domarutredningen och i promemorian angående biträdespersonalen framlagda förslagen till personalorganisationens utbyggnad synas mig, så långt man kan nu döma, i det hela välbetänkta och ändamålsenliga. Någon ovisshet måste av lätt insedda skäl råda beträffande det faktiska arbetskraftsbehovet under den nya rättegångsordningen, men det förefaller mig icke sannolikt att man på förhand skulle kunna komma till större klarhet än som vunnits genom de redan verkställda undersökningarna.

Beträffande h ä r a d s h ö v d i n g ä m b e t e n a har man för nästa budgetår att räkna med samma antal som förut. I anledning av att Strängnäs införlivats med Livgedingets domsaga har Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens för sådant fall generellt givna bemyndigande (jfr prop. 198/1943 s. 39 o. 49 § 3 mom. 2 p. civila avlöningsreglementet) den 24 januari 1947 beslutat att domsagan skall uppflyttas till lönegrupp IV. Då vidare Ängelholm och Ämål från och med den 1 januari 1948 torde komma att införlivas med respektive Södra Åsbo och Bjäre domsaga samt Tössbo och Vedbo domsaga, torde enligt vanliga beräkningsgrunder dessa domsagor böra uppflyttas, den förstnämnda från lönegrupp II till lönegrupp IV och den sistnämnda från lönegrupp I till lönegrupp III.

Rörande t i n g s d o m a r n a vill jag i anslutning till uttalanden i några remissyttranden framhålla att, även om domarutredningens understrykande av vikten av tillräckligt erfarna och mogna biträdande domarkrafter i större domsagor i och för sig är riktigt, den omständigheten att domargöromålens omfattning kräver biträdande domare med assessors kompetens i första hand bör giva anledning till undersökning, om icke förhållandena böra föranleda delning av domsaga. På grund av dylika överväganden har, som jag tidigare i förbigående berört, utredning påbörjats om omreglering av några domsagor av nu ifrågavarande kategori, bl. a. Nora domsaga samt Tvetå, Vista och Mo domsaga. Med hänsyn till de sålunda pågående utredningarna synes det mig icke lämpligt att nu skrida till inrättande av tingsdomartjänster i dessa två domsagor. I övrigt vill jag biträda domarutredningens förslag i denna del och tillstyrker alltså att med ingången av år 1948 de nuvarande 4 tingsdomartjänsterna i lönegrad A 29 och 7 tingsdomartjänsterna i lönegrad Eo 29 samtliga placeras i lönegrad A 30 ävensom att nya tingsdomartjänster i sistnämnda lönegrad inrättas i Norra Hälsinglands, Västra Hälsinglands, Medelpads västra, Ångermanlands södra, Vadsbo, Västra Göinge samt Luleå domsagor. Med hänsyn till de svåra arbetsförhållandena i domsagorna i Norrbottens län böra vidare, såsom hovrätten för Övre Norrland föreslagit, tingsdomarbefattningar inrättas i Piteå, Kalix och Gällivare domsagor. Antalet tingsdomartjänster skulle alltså med senare delen av nästkommande budgetår ökas från 11 till 21.

I åtskilliga remissyttranden har uppmärksamhet ägnats frågan huruvida tingsdomartjänsterna böra vara slutposter eller ej. Flertalet av de remissinstanser, som upptagit spörsmålet, ha velat göra gällande att befattningarna huvudsakligen borde ha karaktär av passagetjänster och att befattningshavarna regelmässigt borde kunna räkna på befordran till häradshövdingämbete. Farhågor ha uttalats att, därest tjänsterna bleve slutposter, de icke skulle bliva tillräckligt eftersträvade.

I anledning av dessa överväganden vill jag erinra att tingsdomartjänsterna nu föreslås placerade i samma lönegrad som hovrättsråd. I betraktande härav och med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalificerade natur förefaller det knappast rimligt att befattningarna icke skulle locka sökande från den personalgrupp, som avsetts vara deras rekryteringsbas, nämligen hovrätternas assessorer. Frågan huruvida tjänsterna skola vara slutposter eller ej låter sig enligt min mening icke generellt besvara. Jag vill emellertid framhålla att det med hänsyn till den betydande ansvällningen av de yngre årsgrupperna av hovrättsjurister icke kan bli möjligt att upprätthålla någon mer eller mindre automatisk befordringsgång till häradshövdingämbeten lika litet som till hovrättsråds- eller lagmansämbeten. En tingsdomare som på ett förtjänstfullt sätt förvaltat sitt ämbete bör enligt min mening på samma sätt som ett hovrättsråd eller en revisionssekreterare kunna ifrågakomma till häradshövdingämbete eller annan högre tjänst, men han bör, lika litet som hovrättsråd eller revisionssekreterare kunna utan vidare räkna med att efter anciennitet vinna befordran till sådan tjänst. Jag vill tillägga att det ur flera synpunkter förefaller rimligt att transport från en tingsdomartjänst till en annan medges i större utsträckning och efter betydligt kortare tjänstgöringstid än som är fallet med avseende å häradshövdingämbeten.

Vad beträffar tingssekreterarna böra de nuvarande befattningarna regelmässigt indragas i de domsagor där, efter vad jag förut anfört, tingsdomartjänster tillkomma den 1 januari 1948. Härigenom minskas tingssekreterarnas antal med 10. I likhet med domarutredningen finner jag nödvändigt att iakttaga stor återhållsamhet vid tillskapande av nya tingssekreterartjänster och därmed jämförliga befattningar. Endast i mycket begränsad omfattning kan jag därför förorda de önskemål, vilka i detta hänseende framställts från hovrätternas sida. Svea hovrätt har föreslagit att nya tingssekreterarbefattningar inrättas i fem domsagor, däribland Västmanlands mellersta domsaga, samt att medel beräknas för fiskalskompetent biträde i tio domsagor. Fiskalskompetent biträde skulle sålunda vara anställt i, bland andra, Sollentuna och Färentuna samt Södra Roslags domsagor. Hovrätten har vidare, för hovrättens för Nedre Norrland domsområde, hemställt om en ny tingssekreterartjänst ävensom medel för fiskalskompetent biträde i tre domsagor, däribland Ångermanlands norra domsaga. Under erinran att medel för fiskalskompetent arbetskraft redan i gällande riksstat beräknats för de fyra särskilt nämnda domsagorna vill jag tillstyrka att medelsanvisning för nämnda ändamål sker även för hela nästkommande budgetår. Därutöver synas för senare hälften av budgetåret medel böra beräknas för

fiskalsbiträde i ytterligare tvenne domsagor inom vardera av domsområdena för Svea hovrätt och hovrätten för Nedre Norrland. Det torde få ankomma på Kungl Maj:t att bestämma vilka fyra domsagor som skola erhålla ifrågasvarande biträdeshjälp. Vad angår domsagorna under hovrätten över Skåne och Blekinge synes för hela budgetåret en ny tingssekreterartjänst böra upptagas för den arbetstyngda Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga och för senare hälften av budgetåret — i anledning av Ängelholms införlivande och därigenom ökad arbetsbörda — en sådan tjänst i Södra Åsbo och Bjäre domsaga. Beträffande hovrättens för Övre Norrland domsområde tillstyrker jag, att från och med den 1 juli 1947 en ny tingssekreterartjänst inrättas i Torneå domsaga, vars arbetsförhållanden bl. a. på grund av befolkningens tvåspråkighet äro särskilt krävande, samt medel beräknas för ett fiskalskompetent biträde i domsaga efter Kungl. Maj:ts bestämmande. Sistnämnda medelsanvisning har i så måtto motsvarighet innevarande budgetår som i statsverkspropositionen medel beräknades för, utom en tingssekreterare, också ett fiskalskompetent biträde i Gällivare domsaga. Antalet tingssekreterare skulle enligt vad jag förordad bliva, under förra hälften av budgetåret (46 + 2) 48 och under senare hälften (46 — 10 + 3) 39. Härtill skulle komma (5) 5 särskilt utsända fiskalsbiträden under första hälften av budgetåret och (5 + 4) 9 sådana under senare hälften.

Såsom domarutredningen föreslagit bör fiskalskompetent biträde i domsaga, vilken i enlighet med det sagda utsänts att biträda med uppgifter, motsvarande en tingssekreterares, åtnjuta samma löneförmåner som nytillträdande tingssekreterare, såframt han uppfyller de formella villkoren för att förordnas till sådan tjänst. — — —

Vad angår tingsnotarierna finner jag icke skäl föreslå annan ändring i organisations- och anslagsramen än som föranledes av att notarieantalet för domsagorna under hovrätten för Övre Norrland nedsättes från 23 till 18. Jag vill i samband härmed omnämna att tillgängliga uppgifter utvisa någon förbättring av möjligheten att erhålla aspiranter till domsagorna i Övre Norrland. Såsom jag tidigare antytt torde det vara lämpligt att från 300 kronor till 600 kronor om året öka arvodestillägget till notarier i Övre Norrlands och Härjedalens domsagor.

De också annorstädes än i Övre Norrland konstaterade svårigheterna att rekrytera notarietjänsterna i domsagorna äro ägnade att inskräpa vikten av att, såsom tidigare vid flera tillfällen framhållits, tingsnotarierna väsentligen få syssla med arbetsuppgifter av juridisk natur och frigöras från mindre kvalificerade göromål. Den utvidgning av biträdesorganisationen, som föreslagits i promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal och som jag vill anbefalla till genomförande, torde underlätta den vidare utvecklingen mot en rationell arbetsfördelning å domsagokanslierna. Jag vill i detta sammanhang nämna att i en till mig från Sveriges Juristförbund ingiven, den 15 januari 1947 dagtecknad promemoria föreslagits att arbetet å bl. a. domsagokanslierna måtte i olika avseenden rationaliseras. Med utgångspunkt från denna framställning, som innehåller värdefulla uppslag,

ämna jag genom statens organisationsnämnd låta utreda möjligheterna till rationalisering av arbetsförhållandena och arbetsmetoderna å domarkanslierna, särskilt i vad angår behandlingen av inskrivningsärenden. Sistnämnda arbetsområde synes mig med fördel kunna omedelbart undersökas, då ju göromålen i fråga endast indirekt beröras av den förestående övergången till en ny rättegångsordning.

Med avseende å biträdesorganisationen innebär det i promemorian angående löneställning för viss icke rättsbildad biträdespersonal upptagna förslaget på åtskilliga punkter en beskärning av vad hovrätterna i sina framställningar betecknat som oundgängligen nödvändigt. Då det emellertid icke är möjligt att med säkerhet beräkna arbetsbelastningen under den nya ordningen och förslaget i promemorian grundas på en jämförande undersökning av personalbehovet för domsagorna under samtliga hovrätter anser jag mig åtminstone för närvarande icke kunna förorda en större organisationsökning än i promemorian avsetts. Det bör för övrigt framhållas att även promemorieförslaget innefattar en i vissa delar, särskilt såvitt angår domsagorna i Övre Norrland, ganska betydande utbyggnad av organisationen.

Med den förordade förstärkningen av domsagornas biträdespersonal avses dels att möta de stegrade krav, som den nya rättegångsordningen kan väntas ställa på häradsrätternas kanslier, och dels att främja det förut berörda önskemålet att från juristpersonalen avlasta icke juridiska göromål. För att dessa syften skola uppnås är det av största vikt att rekryteringen av de nya befattningarna — särskilt de i lönegraderna 9—15 placerade — sker så att verkligt kvalificerad arbetskraft tillföres domsagorna. De hittillsvarande biträdena böra sålunda icke på grund av ålder och tjänstgöringstid i och för sig äga någon företrädesrätt till de nya befattningarna. För vinnande av bästa möjliga rekrytering framstår det som önskvärt att kvalificerade kontorsanställda från andra områden än domsagoförvaltningen oftare än nu förvärfvas liksom att för biträdena en befordringsgång mellan olika domstolar kommer till stånd.

I betraktande av den reglering av personalorganisationen, som sålunda förordas av mig för tiden från och med nya RB:s ikraftträdande, synes det i allmänhet icke vara anledning att tillmötesgå de önskemål om partiella förbättringar och förstärkningar redan från och med budgetårets början, som påkallats av vissa hovrätter. Dock synas redan för första hälften av budgetåret medel böra beräknas för ytterligare 2 stenografikunniga biträden för Svea hovrätts domsområde samt för ett kanslibitråde i lönegrad Eo 7, avsett att ersätta en avgången arvodist i Hallands mellersta domsaga. I viss anslutning till ett förslag av föreningen Sveriges häradshövdingar om tidigare ikraftträdande av den nya organisationen torde vidare, för att underlätta en successiv nyanställning av biträden redan under de sista månaderna av år 1947, ett för samtliga hovrättsområden gemensamt reservbelopp om 75 000 kronor böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. — — —

Domarutredningen har hemställt, att med hänsyn till rådande ovisshet beträffande de nya arbetsförhållandena ett reservbelopp skulle ställas till

Kungl. Maj:ts förfogande att vid oundgängligt behov användas för att bereda ytterligare biträdeshjälp m. m. i domsagorna under senare hälften av budgetåret. Då emellertid anslaget till icke ordinarie personal är förslagsanslag och det sålunda står Kungl. Maj:t öppet att medgiva dess överskridande, finner jag icke erforderligt att föreslå något sådant reservbelopp.»

Anslagsberäkningen har skett på följande sätt.

Första hälften av budgetåret.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med den automatiska nedsättningen av övergångsersättningarna till vissa häradshövdingar eller enligt hovrätternas förslag med i runt tal (2 132 + 2 064 + 116 + 150) 4 450 kronor. Å andra sidan ökas posten med 1 250 kronor för uppflyttning av Livgedingets domsaga i högre lönegrupp. Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen — varigenom 36 ordinarie kontorsbiträdestjänster i lönegrad A 4 skulle tillkomma, nämligen 15 i domsagor under Svea hovrätt, 9 i domsagor under Göta hovrätt, 10 i domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge och 2 i domsagor under hovrätten för Övre Norrland — medför att posten uppräknas med (24 250 + 13 000 + 16 500 + 2 900) 56 650 kronor. Vidare föranleder den allmänna löne regleringen en ökning av posten med i runt tal (271 300 + 215 200 + 92 700 + 53 200) 632 400 kronor. För budgethalvåret uppföres alltså anslagsposten med $\left(\frac{2\,112\,300}{2} - 4\,450 + 1\,250 + 56\,650 + 632\,400\right)$ 1 742 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföres med oförändrat belopp, $\left(\frac{4\,000}{2}\right)$ 2 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjes med 30 200 kronor, varav 3 000 kronor avse domsagor under Svea hovrätt (löner till 2 stenografikunniga biträden samt höjda tilläggsarvoden till tingsnotarier i Härjedalens domsaga), 4 000 kronor domsagor under Göta hovrätt (lön till ett biträde i Hallands mellersta domsaga i lönegrad Eo 7 i stället för en avgången arvodist, höjt anslag till extra skrivhjälp), 13 100 kronor domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge (lön till en tingssekreterare i Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga samt ökat anslag till fastighetsbokuppläggare, extra skrivhjälp och vikariatsersättningar) ävensom 10 100 kronor domsagor under hovrätten för Övre Norrland (lön till en tingssekreterare i Torneå domsaga samt höjda tilläggsarvoden till tingsnotarierna). Den reglerade befordringsgången medför minskning av icke-ordinarieposten med i runt tal (18 200 + 10 000 + 14 500 + 1 200) 43 900 kronor medan den allmänna löne regleringen medför en ökning av de å hovrättsområdena fördelade icke-ordinarieposterna med i runt tal (461 400 + 346 800 + 152 200 + 110 800) 1 071 200 kronor. Den till Kungl. Maj:ts förfogande stående reserven å 32 200 kronor (se prop. s. 113) höjes med hänsyn till den allmänna löne regleringen med 11 300 kronor till

$\left(\frac{32\ 200}{2} + 11\ 300\right)$ 27 400 kronor. Slutligen uppräknas posten med 75 000 kronor, motsvarande ett till Kungl. Maj:ts förfogande ställt reservbelopp. Anslagsposten uppföres alltså med $\left(\frac{3\ 087\ 400}{2} + 30\ 200 - 43\ 900 + 1\ 071\ 200 + 27\ 400 + 75\ 000\right)$ 2 703 600 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages med $(112\ 000 + 86\ 000 + 36\ 400 + 25\ 000)$ 259 400 kronor.

Anslagets slutsumma för budgethalvåret blir följaktligen $(1\ 742\ 000 + 2\ 000 + 2\ 703\ 600 + 259\ 400)$ 4 707 000 kronor.

Senare hälften av budgetåret.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslås i förhållande till det av hovrätterna beräknade beloppet, i runt tal $(582\ 100 + 161\ 600 + 386\ 500 + 247\ 900 + 167\ 881 + 125\ 000)$ 1 671 000 kronor skola minskas med 6 700 kronor för domsagor under Svea hovrätt, ökas med 6 100 kronor för domsagor under hovrätten för Nedre Norrland, minskas med 45 600 kronor för domsagor under Göta hovrätt, minskas med 24 600 kronor för domsagor under hovrätten för Västra Sverige, ökas med 68 300 kronor för domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge samt ökas med 62 800 kronor för domsagor under hovrätten för Övre Norrland. Nettoökningen utgör alltså 60 300 kronor. Härjämte föranleder den allmänna löneregleringen en ökning av anslagsposten med i runt tal $(328\ 000 + 95\ 600 + 194\ 400 + 127\ 300 + 134\ 700 + 107\ 000)$ 987 000 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med $(1\ 671\ 000 + 60\ 300 + 987\ 000)$ 2 718 300 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages med 2 700 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal föreslås i förhållande till det av hovrätterna beräknade beloppet, i runt tal $(545\ 400 + 131\ 700 + 238\ 200 + 152\ 900 + 294\ 259 + 204\ 200)$ 1 566 700 kronor skola minskas för domsagor under Svea hovrätt och under hovrätten för Nedre Norrland med 54 200 kronor resp. 20 300 kronor, ökas för domsagor under Göta hovrätt och under hovrätten för Västra Sverige med 31 000 kronor resp. 20 200 kronor samt minskas för domsagorna under hovrätten över Skåne och Blekinge och under hovrätten för Övre Norrland med 83 700 kronor resp. 94 300 kronor. Nettominskningen utgör alltså 201 300 kronor. Den allmänna löneregleringen medför en höjning av anslagsposten med i runt tal $(343\ 900 + 78\ 000 + 188\ 400 + 121\ 200 + 147\ 400 + 76\ 900)$ 955 500 kronor. Anslagsposten uppföres alltså med $(1\ 566\ 700 - 201\ 300 + 955\ 500)$ 2 321 200 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg uppföres med $(104\ 300 + 27\ 100 + 59\ 500 + 38\ 700 + 43\ 800 + 28\ 900)$ 302 300 kronor.

Anslagets slutsumma för senare budgethalvåret blir följaktligen $(2\ 718\ 300 + 2\ 700 + 2\ 321\ 200 + 302\ 300)$ 5 344 500 kronor.

För hela budgetåret 1947/48 blir slutsumman (4 707 000 + 5 344 500) 10 051 500 kronor.

Den utbyggnad av häradsrätternas personalorganisation, som föranledes av nya RB:s ikraftträdande, har särskilt inriktats på att skaffa goda biträdande domarkrafter till de största domsagorna — i anledning varav tingsdomarnas antal föreslås ökat och deras löneställning förbättrad — samt att bereda möjlighet att anställa flera och mer kvalificerade icke rättsbildade biträden å domsagokanslierna. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit anledning till erinran av utskottet, som emellertid vill understryka vikten av att strävandet att från den rättsbildade personalen avlasta icke juridiska göromål här liksom eljest inom domstolsväsendet energiskt fullföljes.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning vidtaga de ändringar som angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 2 maj 1947;

b) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna att tillämpas under budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	4 460 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förlags- vis	»	4 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie perso- nal, förlagsvis	»	5 024 800
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	»	561 700

Summa kronor 10 051 500;

c) till Häradsrätterna: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 10 051 500 kronor.

12. Häradsrätterna: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12 s. 157) och under erinran att detsamma i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning av anslaget med 100 000 kronor hemställer utskottet,

att riksdagen må till Häradsrätterna: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

Rättegångsväsendet i allmänhet.

13. Ersättning åt domare, vittnen och parter. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13 s. 169) och under erinran, att den i förhållande till innevarande budgetår föreslagna höjningen av anslaget med 200 000 kronor i huvudsak orsakas av den föreslagna rätten till ersättning åt den som höres under förundersökning i brottmål m. fl., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

14. Tornedalens rättshjälpsanstalt. Kungl. Maj:t har (punkt 14 s. 184) föreslagit riksdagen att till en av departementschefen förordad rättshjälpsanstalt i Tornedalen för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 31 000 kronor.

De hittills tillkomna rättshjälpsanstalterna hava alla inrättats av städer eller landsting, vilka åtnjuta statsbidrag motsvarande en mindre del av kostnaderna för anstalternas drift. Statsbidraget bestrides från det å riksstaten uppförda anslaget till understöd för utomprocessuell rättshjälp, vilket för innevarande budgetår är upptaget med 150 000 kronor och för nästa budgetår höjts till 160 000 kronor. Från anslaget bestrides även understöd för rättshjälp, som enligt avtal med landsting meddelas av enskilda advokater.

För Tornedalen föreslås nu inrättad en rättshjälpsanstalt, vilken, i motsats till redan förefintliga rättshjälpsanstalter, till alla delar skall bekostas av statsverket. Till grund för Kungl. Maj:ts förslag ligger en av särskilt tillkallad utredningsman upprättad promemoria av den 5 februari 1947, över vilken yttrande avgivits av bland annat Norra avdelningen av Sveriges advokatsamfund.

Departementschefen har beträffande denna anslagspunkt anfört bland annat följande.

»Behovet av offentlig rättshjälp i nu ifrågavarande delar av Norrbottens län har gjort sig gällande sedan lång tid tillbaka och föranlett upprepade hänvändelser till statsmakterna. Den nu verkställda utredningen har bestyrkt min i direktiven uttalade uppfattning att de speciella förhållandena inom denna landsända — särskilt tvåspråkigheten — motivera att åtgärder vidtagas för meddelande av fri rättshjälp även på annat sätt än genom det av landstinget understödda systemet samt att kostnaderna härför bestridas av statsmedel. Särskilt inför ikraftträdandet av den nya rättegångsordningen finner jag synnerligen angeläget, att frågan ej uppskjutes utan att medel nu ställas till förfogande för inrättande av en tills vidare helt statlig rättshjälpsanstalt i Haparanda. De betänkligheter mot inrättande av en sådan anstalt, som anförts av advokatsamfundets norra avdelning, synas mig ej vägande.

Enligt utredningsmannens förslag skall den nya anstaltens verksamhetsområde omfatta Torneå domsaga samt Kalix domsaga med undantag av

Råneå tingslag. Mottagningar för rättssökande skola äga rum, förutom i Harparanda, på ett flertal platser, huvudsakligen inom Torneå domsaga. Polisorganisationens personal skall anlitas såsom ortsombud för anstalten och anstalten skall nära samverka med de privatpraktiserande advokaterna.

Vad sålunda föreslagits finner jag mig kunna helt tillstyrka. Anstalten bör, såsom utredningsmannen understrukit, i första hand vara avsedd för Tornedalen, där behovet med hänsyn till de särpräglade befolkningsförhållandena är störst. Om så kan ske utan att rättshjälpsbehovet i Tornedalen eftersättes, böra mottagningar för rättssökande anordnas även inom anstaltens distrikt i övrigt. Med den föreslagna personalorganisationen torde dessa mottagningar dock till en början böra begränsas på sätt utredningsmannen föreslagit. Närmare bestämmelser rörande mottagningarna böra meddelas i arbetsordningen för anstalten. Några betänkligheter mot att anförtro den lokala polispersonalen det föga betungande uppdraget såsom ortsombud för anstalten anser jag ej behöva hysas.

Anstaltens personal föreslås skola under den första verksamhetstiden begränsas till en föreståndare och en kontorist.»

Med den föreslagna rättshjälpsanstalten har avsetts att tillgodose det på grund av speciella förhållanden, bl. a. tvåspråkigheten, starka behovet av rättshjälp åt obemedlade i Tornedalen och närliggande bygder.

Utskottet.

Utskottet har funnit de i propositionen anförda skälen för att i detta fall försöksvis inrätta en statlig rättshjälpsanstalt bärande och vill, då ej heller anslagsberäkningen föranlett erinran, tillstyrka förslaget. Samtidigt finner sig utskottet emellertid böra understryka att den omständigheten att en rent statlig rättshjälpsanstalt inrättas icke bör uppfattas såsom något principiellt avsteg från hittills gällande ordning, enligt vilken det ankommer på lands- ting och städer att, i viss utsträckning med bidrag av statsmedel, träffa anordningar för utomprocessuell rättshjälp åt obemedlade. De överväganden, som motivera förslaget om Tornedalens rättshjälpsanstalt, äro sålunda enligt utskottets mening icke av beskaffenhet att, såvitt angår övriga delar av riket, föranleda någon annan ståndpunkt till frågan om den utomprocessuella rättshjälpen än den statsmakterna hittills intagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Tornedalens rättshjälpsanstalt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 31 000 kronor.

15. Efterutbildning inom rättegångsväsendet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15 s. 189) och under erinran att detsamma hänför sig till kostnader för en av domarutredningen och processnämnden förordad efterutbildning av domstolsjurister samt efterutbildning i stenografi av viss biträdespersonal i domsagorna hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Efterutbildning inom rättegångsväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

Stockholm den 17 juni 1947.

På sammansatt stats- och första lagutskotts vägnar:

ERNST ERIKSSON.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från statsutskottet: herrar Eriksson i Stockholm, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Albertsson, Rubbestad* och Mårtensson; samt

från första lagutskottet: herrar Westman*, Schlyter, Löthner, Rylander*, Lindqvist och Lindberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Schlyter, Rylander* och *Löthner*.
